

על פי התורה אשר ירוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ
מראי
מקומות
עומקא דדינא

יחוד חלק ד

YICHUD PART IV

על פי התורה אשר ירוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

Prepared by Rav Yosef Jacobovits
Posek at the Bais HaVaad

Rav Dovid Grossman
Rosh Bais HaVaad

Rav Baruch Fried
Dayan and Yorucha Project Editor

Rabbi Chaim Belsky
Head of Yorucha Development

Rav Ariel Ovadia
Dayan and Editor

Rabbi Yaakov Tescher
Director of Torah Projects

A project of **BAIS HAVAAD**
HALACHA CENTER

1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412

WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA

YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

105 RIVER AVENUE, SUITE #301, LAKEWOOD, NJ 08701

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanus

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

תוכן הענינים

חלק א' – גדרי איסור יחוד

- 8 יחוד דאורייתא ויחוד דרבנן
- 13 יחוד עם חייבי לאוין או עכו"ם
- 17 פתח פתוח לרשות הרבים
- 19 דלת סגורה ולא נעולה

חלק ב' – בעלה בעיר ואשתו עמו

- 34 היתר בעלה בעיר
- 38 אם בעלה אינו יכול לבא
- 48 היתר אשתו משמרתו
- 54 נסיעה במכונית

חלק ג' – פרטי דיני יחוד

- 62 נשים הרבה ובי' בתים
- 76 סגירת דלת בין האנשים והנשים
- 79 דיני שומר
- 84 שיעור איסור יחוד
- 90 יחוד במקום שיש מצלמה

חלק ד' – ענייני אישות במסחר

- 98 איסור לא תקרבו
- 105 הסתכלות, תקיעת כף ושאר נגיעות
- 112 שאלת שלום לאשה
- 116 השתמשות באשה

YORUCHA CORPORATE SPONSORS:

FOUNDERS & BUILDERS

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

In memory of
HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"l
לע"נ הרב יוסף ישראל ב"ר משה גרוסמן זצ"ל

LOWINGER FAMILY
ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל
ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדיט ז"ל • גאלדא בת משה דוד
ע"ה • ר' יונה בן יצחק ז"ל • מרים בת חיים ע"ה

**BARRY LEBOVITS
& FAMILY**

לע"נ ישראל ליב בן מרדכי ז"ל,
ברכה לאה בת אריה לייב ע"ה

**MR. HOWARD
ZUCKERMAN Z"l**
ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

**ARYEH WEISS
& FAMILY**

MAAREH MEKOMOS DEDICATIONS

**DINA DMALCHUSA &
MINHAG BMAMMON**

Dedication available

**MISHPITEI HAMAMMON &
HILCHOS GEZEL**

Dedication available

**GEZEL AKUM &
GENEIVAS DA'AS**

Dedication available

HALACHOS OF EMPLOYMENT

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר'
משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת
ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. & Mrs. Avigdor Fried

**HALACHIC DEALS
& DOCUMENTS**

Dedication available

**BUSINESS & EMPLOYMENT
ON CHOL HAMOED**

Dedication available

CORPORATE CHAMETZ

Dedication available

Distribution sponsored by Reb Shimshon Bienstock
& Family

in honor of the Yorucha Chabura at the Kollel Los Angeles
and its Rosh Chabura - Rabbi Zalman Frager

PARTNERSHIPS & CORPORATIONS

Dedication available

Distribution sponsored by Mr. & Mrs. Meir Futersak

לכות רפואה שלמה לכל חולי ישראל

INFRINGEMENT & COMPETITION

Dedicated in memory of
Rav Yehuda Kelemer ז"ר

Young Israel W. Hempstead Eitz Chayim Dogwood Park
Led by R' David Felt, Led by Rabbi Dov Greer
R' Aaron Gershonowitz

COMMITMENTS & KINYANIM

Dedicated

לזכר ולע"נ ר' אברהם דוב ב"ר יצחק מנחם הכהן ווענגראו ז"ל
נפטר י"ב סיון תשמ"ז תנצב"ה. הונצח ע"י משפחתו

ONAAH & MEKACH TAOS

Sponsored by

FR Frankel Rubin Klein, Attorneys at Law
Mayer S. Klein, Managing Partner
Solving serious business problems, בע"ה

TZEDAKAH & MA'ASER I

Dedicated by the Yorucha Chabura at
Khal Zichron Moshe Dov - Far Rockaway, NY

in honor of their Mara D'asra and Rosh Chabura
Rav Aaron Eleizer Stein Shlit"א
בזכות ר' שמואל ברוך הייט ומשפחתו עמו"ש

TZEDAKAH & MA'ASER II

Dedicated by the Yorucha Chabura at

כולל
זכרון
שניאור
KOLLEL
ZICHRON
SHNEUR
ידם הורגים חסידים נשואים קטילי וקטילי
Monsey, NY

in honor of their
Rosh Chabura
הרב מיכאל אילעס שליט"א

**SHEMITAH
& PRUZBUL**

Dedicated

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

**LOANS, GUARANTORS,
& BANKRUPTCY**

Dedicated by the Yorucha Chabura at
Lido Beach, NY in honor of their
Rosh Chaburah, Rabbi Yakov Lowinger

RIBBIS FUNDAMENTALS

This volume has been sponsored by
STEINMETZ | LLC

ATTORNEYS AT LAW

לע"נ ר' אברהם ברוך בן יעקב יצחק ז"ל
ולע"נ פרייזא נעבא בת ר' מאיר הערץ ע"ה

RIBBIS IN COMMERCE

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל
האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל
האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. and Mrs. Avigdor Fried

**PROFESSIONAL ADVICE AND
MALPRACTICE**

Dedication available

**BROKERAGE AND LASHON
HARAH IN BUSINESS**

Sponsored by Mordechai & Chaya Klein

One
REAL ESTATE
commercial & residential

**YICHUD AND
GENDER-RELATED ISSUES**

Dedication available

**AVODAH ZARAH AND ISSUREI
HANA'AH**

Dedication available

HALACHOS OF YICHUD

Sugya Introduction

Concepts that will be discussed in this series of shiurim

The Mishnah and Gemara at the end of Kiddushin discuss the prohibition of *yichud*, which forbids a man to be secluded with unrelated women so as to avoid behavior that could lead to sin.

The Gemara speaks about numerous cases that may be exceptions to the general rule that a man and woman cannot be alone together. For example, the Gemara discusses possible leniencies when the door of the room is open or when the woman's husband is in town and might stop by at any time. It also mentions cases where *yichud* would not apply when certain safeguards exist, for example, the Gemara speaks about possible leniencies when the man's wife or a different relative is present or a child who is old enough to understand what is happening is present.

It's important to note that some instances of *yichud* are forbidden *m'dohraysa*, while others are forbidden *m'derabanan*. It is forbidden *m'dohraysa* for one man to be secluded with one woman. One man being alone with two women is usually forbidden *m'derabanan*.

Also, the *dohraysa* rules of *yichud* apply to a Jewish man being secluded with a Jewish woman. A Jewish man being alone with a non-Jewish woman is typically forbidden *m'derabanan*, even if it involves one man who is alone with one woman. As we will discuss in this series, there are practical differences in *Halacha* between a *Yichud* which is forbidden *d'ohraysa*, and those which are forbidden *d'rabanan*.

There are also several other decrees that Chazal instituted to avoid mingling of the genders, which we shall discuss. For example, the Rambam is of the opinion that physical contact in a personal way between a man and woman is forbidden *m'dohraysa*. Based on this, the Poskim discuss whether shaking hands is permitted or not.

Similarly, there is a prohibition to have a woman serve a man who is not her husband. Also one may not send personal regards to a woman, even through her husband. We will discuss the guidelines of these prohibitions as well.

BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

QUESTIONS ON Yichud & Gender-Related Halachos

Below are some practical scenarios that will apply to the material

1

Can a female employee fly along with her boss to a business meeting on his private plane?

2

There is a leniency in hilchos yichud known as “Ba’alah b’ihr,” which means that if the woman’s husband is in town there is no concern of yichud. Does this apply when an employee is alone with an employer?

4

Are male and female co-workers allowed to “schmooze” together?

3

Can coworkers of opposite genders meet privately behind closed doors if the door is left unlocked?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN “BUSINESS HALACHA DAILY” TODAY!

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit baishavaad.org/daily
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

חלק ד' ענייני אישות במסחר

תוכן הענינים

- איסור לא תקרבו 98
- הסתכלות, תקיעת כף ושאר נגיעות .. 105
- שאלת שלום לאשה..... 112
- השתמשות באשה..... 116

For the Halacha Shiur on on Yichud Part IV, see pages 124-125

כתב הרב והמורה שני'ג שנמנעו מהמעדן בלחם מכל העריות ואפילו בלא ביאה כגון חבוק ושוק והדומה להם מפעולות המעמיקים בומה יהוא אמרו יתעלה במניעה האם אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה ולכן ספרו אילו נאמר ואל אשה נגדה טומאתה לא תקרב לגלות ערוהה אין לי אלא שלא יגלה מנין שלא יקרב מ"ל לא תקרב אין לי אלא נדה כו'. והנה הרב מלא הכריימה

נראה לי שהגון כדברי הרב שהקריבו לעריות בלדד הוא בלא כדמשמע מהיהא דספרא שהיה הרב. ומה שאמר הרמב"ן (א) שהדרשה דספרא היא אסמכתא ביה הפסוק שאם לא כן היו מקשין ממנה לר' פדת, אני אומר שדרשה גמורה היא מן המורה, ואין מקום להקשות ממנה לכדי פדת שאינה סותרת כלל דעתו וזה ששם שליו נדה מוח שמישן עם בעלה הוא בנגדו והוא בנגדה והשינוי

הוא המפורש ומלה דכריו בליון גדול אבל כפי העיון במלמוד אין הדבר כן שיהיה בקריבה שאין בה גלוי ערוה כגון חבוק ושוק לאו ומלקוח שהרי בנגמרת כדת (דף י"ג) שאלו בנדה אם מותר שיסבך בעלה עמה במטה אחת היא בנגדה והוא בנגדו והיו מהם מי שאסר והעלו ופליגא דרבי פדת דאמר רבי פדת לא אסרה מורה אלא קריבה של גלוי עריות שנאמר איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה, והנה אין לא תקרבו לדרוש להם לאו בפני עצמו ככריימה השניה כספרא אבל ידרשוהו בקריבה של גלוי ערוה בלבד, (א) ומן הידוע עוד ממנהגם במלמוד שאם היה הכריימה הוא אללס אמת והיו דכריו של רבי פדת חלוקין בכך היו בעלי הגמרא מביאין אותם עליו לחיובתם ואומרים מיתביי אלו נאמר ואל אשה וכו' ומעלים ממנה מיובמת דרבי פדת מיובמת, וכיון שלא עשו כן נצין מהם כי אללס זה האיסור מדברין או יאה מן המורה בכל דמהני מאיסורא אסורה כענין בחיי אלו

הבהמות נאסר לאשה להביא הבהמה עליה לולא האזהרה בזה מיוחדת. ובתחלת כריתות (דף ז') אמרו ל"ו כריתות יש בתורה ומנו אותם ומנו בכללם הבא על הבהמה והאשה המביאה עליה את הבהמה עם היות שם כולל ענינם מצות לא תעשה, והעובר על לאו זה חייב סקילה, ואם לא נחקרה העדות הרי היא בכרת אם היתה מוידה, ואם היתה שוגגת תקריב קרבן חטאת קבועה:

מצוה שני שהזהירונו שלא לבא על הזכר. והוא אמרו יתעלה ואת זכר לא תשכב משכבי אשה. וכבר נכפלה האזהרה בזה הענין בעצמו, והוא אמרו לא יהיה קדש מבני ישראל, וזה דרך האמת שזה הלוא הוא נכפל לחזוק לא שהוא אזהרה לנשכב. ושם אמרו לא תשכב נלמד האזהרה לשוכב ולנשכב.

ובגמרא סנהדרין (דף ז"ג): התבאר דרבי ישמעאל היא שישים לא יהיה קדש אזהרה לפיכך הבא על הזכר והביא עליו זכר בהעלם אחת חייב שתים על דעת רבי ישמעאל ורבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר ואת זכר לא תשכב קרי ביה לא תשכב הבא על הזכר והביא זכר עליו בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת ואמרו במעם זה לא תשכב ולא תשכב הדא היא, ואמנם בא לפי דעתי לא יהיה קדש לחזוק כמו שאמר לא תנאף והיא אזהרה לאשת איש כמו שבארנו ואח"כ אמר ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע וכגון זה הרבה כמו שבארנו בשרש התשיעי. והעובר על לאו זה חייב סקילה ואם לא יסקל הנה הוא בכרת אם היה מויד, ואם היה שוגג יקריב חטאת קבועה:

מצוה שניא הזהירונו שלא לבא על האב, והוא אמרו ערות אביך לא תגלה. והעובר על לאו זה חייב סקילה גם כן עד שיהיה הבא על אביו חייב שתים משום שוכב עם זכר ומשום מגלה ערות אביו. ובגמרא סנהדרין (שם ע"א) התבאר שאמרו ערות אביך לא תגלה אביך ממש, והקשו שם האי מואת זכר לא תשכב משכבי אשה נפקא והשיבו לחייבו שתים וכדרך יהודה אמר רב דאמר עכו"ם הבא על אביו חייב שתים. ושם בארו ואמרו ומסתברא מילתא דרב יהודה בישראל ובשוגג ולקרבן והאי דאמר עכו"ם לישנא מעליא נקט. כל שהוא שוגג באביו חייב שתי חטאות כמו ששגג בשתי עריות ואף גם כן זה, ומו ששגג בוכור דעלמא אינו חייב אלא חטאת אחת:

מצוה שניב הזהיר שלא לבא על אחי האב. והוא אמרו יתעלה ערות אחי אביך לא תגלה, עד שיהיה גם כן שוגג באחי אביו חייב שתי חטאות כמו שבארנו באביו. ובגמרא סנהדרין (שם) אמרו הבא על אחי אביו חייב שתים לדברי הכל דכתיב ערות אחי אביך לא תגלה. ודע שאמרם נחקרה העדות הוא שיהיו שם שני עדים כשרים מתרים בו או יותר ובכית דין כשר של עשרים ושלושה ויעידו עדותן בהם ויהיה זה בזמן שדיני נפשות נוהגין. ומבואר הוא שאלו העריות כלן שקדם זכרם בא בהן בבואר בתורה, והוא אמרו אחר מנינם כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות. וכן כל מה שזכרנו מהם שהוא חייב בהן מיתת בית דין הוא ג"כ כתוב בתורה, ואמנם התחלף המיתות ואמרו בקצתם סקילה ובקצתם חנק ובקצתם שריפה הנה ממונו שהוא קבלה וממנו שהוא כתוב בתורה. והתבארו דיני אלו העריות בכללן במסכת סנהדרין וכריתות. וכבר התבאר בכריתות (דף כ"ז): שכל עון שחייבין על זדונו כרת ועל שוגגו חטאת קבועה חייב על לא הודע שלו אשם תלוי. וענין חטאת קבועה שתהיה מן הבהמה בלבד. וכשתביט כל מצות לא תעשה אחת והתבוננת העונשים הנזכרים בכל מצוה ומצוה מהן תמצא כל עון שחייבין על זדונו כרת ועל שוגגו חטאת שהחטאת היא קבועה זולת שני עונות שחייבין על זדון כל אחד משניהם כרת ועל שוגגו חטאת קבועה אבל היא עולה ויורד, ושני העונות ההם הם טומאת מקדש וטומאת קדשיו, ארצה באמורי וטומאת מקדש טמא שנכנס לעזרה, וטומאת קדשיו טמא שאכל קדש. וכן התבאר לך שכל מצות לא תעשה שחייבין בודונה כרת חייבין על שוגגו חטאת זולת עון אחד והוא מגדף שזדונו כרת ואין חייבין על שוגגו חטאת. וכן התבאר לך שכל מי שנתחייב מיתה בבית דין איזו מיתה שתהיה הנה האיש ההוא בכרת גם כן כשלא המיתוהו בית דין או לא נודע לו, מלבד עשרה אנשים שהם מחוייבי מיתת בית דין ואין עליהן כרת והם מסית ומדיח ונביא שקר ומתנבא בשם ע"ז וזקן ממרא ובן סורר ומורה וגונב נפש מישראל ורוצח ומכה אביו ואמו ומקלל אביו ואמו, וכל אחד מאלו כשנחקרה עליו העדות יהרג, ואם לא יהרג שלא יוכלו בית דין להרגו או לא נודע לו הנה הוא מתיר עצמו למיתה אבל אינו עומד בכרת. ושמואל אלו

השרשים וזכור אותם:

מצוה שניג הזהיר מהקרב אל אחת מהעריות האלו ואפילו בלא ביאה כגון חבוק ונשיקה והדומה להם מן הפעולות הזרות, והוא אמרו באזהרה מזה איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה, כאילו יאמר לא תקרבו שום קירוב שיביא לגלות ערוה. ולשון ספרא לא תקרבו לגלות ערוה אין לי אלא שלא יגלה מנין שלא יקרב

תלמוד

הרמב"ן

הרמב"ן

הרמב"ן

אסור לא תקרבו ספר המצוות להרמב"ם לא תעשה שנג, השגות הרמב"ן שם דעת הרמב"ם שהאיסור דאורייתא של לא תקרבו לעריות כולל שאר קרבות כגון חבוק ונשיק, אולם הרמב"ן חולק וס"ל שקרבות אלו אינן אלא מדרבנן.

According to the Rambam, the Torah prohibition of *Lo Sikrevu* includes all forms of physical contact with a woman who is an *Ervah*. Ramban disagrees, claiming that other forms of physical contact are only prohibited *miderabanan*.

איסור לא תקרבו ספר המצוות להרמב"ם לא תעשה שנג, השגות הרמב"ן שם דעת הרמב"ם שהאיסור דאורייתא של לא תקרבו לעריות כולל שאר קרבות כגון חבוק ונשיק, אולם הרמב"ן חולק וס"ל שקרבות אלו אינן אלא מדרבנן.

אלה בקירוב בשר אצל מדרבנן ודחי אסור. ומ"ש עוד (ב) כי לשון קריבה אצל עריות נאמר על הביאה הנה קריבה זו נאמרת על הקירוב בלבד ששמענו מן הברייתא דספרא. ומה שאמר עוד (ג) שגם כל החכמים החולקים על ר' פדת סוברים שאין בלחו זה של לא תקרבו אזהרה לקריבה בלבד נאמרה לקריבה בלבד שאלמס שם הייתה כשהוא דיחוקאל, כבר אמרתי שאלמס שם הייתה כשהוא בנגדו וכו' ואם כן לא היו יכולין לביא אסורו מלא תקרבו לפי שלא זה על קירוב בשר דוקא נאמר. ומה שאמר עוד (ד) שהברייתא דספרא היא אסמכתא, כבר אמרתי שהיא דרשה

אין זה עיקר מדרש בלחו הזה אלא קרא אסמכתא בעלמא והרבה מאד כן בספרא וזכפרי. (ב) ודע כי הקריבה לאשה בכתוב תאמר על הביאה כענין ואקרבו אליה ולא מלאמי לה במולים, וכתיב ואקרבו אל הנביאה ותהר ותלד בן, וכן היו נכונים לשלש ימים אל תגשו אל אשה, לא מנעם רק מהביאה מפני שהפולטת שכנת זרע בנ' טמאה כמו שציארו בגמרא שבת (דף פ"ו) וכן ואשה אשר תקרב אל כל בהמה לרבעה אשה אינו אלא קריבה של רביעה. ואולי תקשה ותאמר לי כי זה החכם ר' פדת הוא הסובר כן אצל שאר החכמים שהלכו עליו סוברים שהקריבה אע"פ שאינה של גלוי ערוה אסורה מן הסורה שלכן אמרו ופליגא דרבי פדת, דע שאין מחלוקת בין ר' פדת ותביריו בזה אצל המאמר היה על שאלתם בנדה אם מותרת לשכב עם בעלה בנטיה אחת היא בנגדה והוא בנגדו ואע"פ שיש בישיבם בנטיה אחת קריבה ותמוס זה בזה כענין אם ישכבו שנים ומס להם וכל ששנים בנטיה אחת אי אפשר להם בלח נטיה ודליתממ המס (ברכות דף כ"ד) והא איכא ענבות, וש בהם עוד חשב ביאה וכל יוסף לאסור מטעם חשב הביאה כדרך שאסרו בעוף שלא יעלה עם הגזינה בשלחן אחד ואף ע"פ שאסרילמו מדבריהם וכל שכן בזה ששכיבתן בנטיה אחת קריבה והנאה זה מזה. ואמרו במדרש שהכתוב ביחזקאל ואם אשם רעהו לא טמא ולא אשה נדה לא קרב מקיש אשה נדה לאשם רעהו מה אשם רעהו הוא בנגדו והיא בנגדה אסור, כלומר שהדבר ידוע שבאשם רעהו אסור הוא לעשות כן שאפילו ההסתכלות בה אסור וקולה ערוה והכתוב מזהיר ממנה הרחק מעליה דרך ואל תקרב אל פתח ביתה שאפילו בלא ייסוד שאין בלחו עתה לדי ביאה מנעונו הכתובים מזה, וא"כ אף נדה והעריות של שאר אסורות לגמרי מטעם הקריבה ואפילו לא יבאו לדי ביאה משום שינוי דעות ועל זה אמרו ופליגא דר' פדת שהוא סובר שאין אסור בעריות של שאר אלה בגלוי הערוה וא"כ לא הוקשו לאשה איש שהכל מודים בה שהוא אסור שהרי שלמה לוות כן. והזכירו (שבת דף י"ג) בעולא נמי שאין לו ההיקש הזה לפי שהיה מנשק באחימותיו בהפסק ושינוי אבי ידיהו שלא כדרך להכנה ואע"פ שהוא אסור באשם איש, (א) והנה בולס אין להם המדרש הזה מלא תקרבו לגלות ערוה והאוסר מביא אותו מהיקש הכתוב שביחזקאל ור' פדת ועולא ממירין, ומה שאמר ר' פדת לא אסרה תורה ילדה זו שאינו אסור כלל כאמרס (ר"ה דף כ"ד) לא אסרה תורה אלא דמות ארבעה פנים בזה הדדי, ואמרו עוד (ב"מ דף ס"ט ע"ג) כל כי האי רבייתא לא אסרה תורה אלא רביית הבאה למלוה. (ד) והנה לדעתי הברייתא השנויה בספרא אינה לאסור השיבה בקירוב בשר כשיהיו שניהם וקרא אסמכתא בעלמא משום חשב ביאה שהכל מודים בזה כדתנן (קידושין דף פ"ו): הגדילו זו ישנה בכסותה וזה יגן בכסותו ואילו היה מחלוקת של רבי פדת בשל תורה במדרש הרב של לא תקרבו היאך אמרו מקיש אשה נדה לאשם רעהו מה אשם רעהו הוא בנגדו והיא בנגדה אסור אף נדה כו' והלא ענין הקריבה בכל העריות כתיב אל כל שאר בשרו לא תקרבו ובנדה כתיב מפורש לא תקרבו ואינו כתיב באשם איש, וכן הביאו שם (שבת דף י"ג) לאיסור מימרה דעולא שאמר כל קריבה אסור משום לך לך אמרינן נזירא אסור אסור לכרמא לא תקרב, א"כ כל הדברים אינן לאיסור מן הלאו הזה של לא תקרב. ובגמרא ע"ז עוד (דף י"ז) כשהזכירו מדרש הכתוב הרחק מעליה דרך זו המינית כו' ואל תקרב אל פתח ביתה זו וזנה וכמה אמר רב סדרא ארבע אמות. ואמרו על זה ופליגא דר'

תלמוד לומר ואל אשה בנדת מומאחה לא תקרב, אין לי אלא נדה שהיא בכל תקרב ובל תגלה מנין לכל העריות שהן בכל תקרבו ובל תגלו תלמוד לומר לא תקרבו לגלות, ושם אמרו ונכרתו הנפשות העושות מה תלמוד לומר לפי שנאמר לא תקרבו יכול יהיו חייבים כרת על הקריבה תלמוד לומר העושות ולא הקרבות. וכבר נכפלה האזהרה באיסור אלו הדמיונות ואמר לבלתי עשות מחקות התועבות, אולם אמרו כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו. הנה לא הזהיר בשני אלו הלאוין מחקות התועבות בלבד, אבל אמנם יזהיר בהם מהתועבות עצמן אשר ביארם אחר זה, וזה שהוא הביא שני לאוין בכלל על כל העריות, ובעבור שהזהיר שלא לעשות כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען, וזה כולל מה שהיו עושין מן הזמה ומעבודת האדמה מרעית המקנה וישובי הארץ גם כן, שב ובאר כי אלו הפעולות אשר הזהיר מהם הוא כך וכך עריות לא תגלה וכמו שבאר בסוף המאמר ואמר כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ. ולשון ספרא יכול לא יבנו בתים ולא יטעו כרמים כמותם תלמוד לומר ובחקותיהם לא תלכו לא אמרתי אלא בחקים החקוקים להם ולאבותיהם, ושם אמרו מה היו עושים האיש נושא איש ואשה נושאת אשה לשני אנשים. הנה התבאר כי אלו הלאוין שהם כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען לא תעשו הם אזהרה מבעילת כל העריות בכלל, ואחר כן כפל האזהרה בפרט ערוה ערוה. וכבר בארנו אנהנו משפטיו אלו

אלו

אלו

היו אצלו אלה ע"פ עד אחד וכו' מ"ש שם החולק הרומה נבכסו אצלו עם אחיו [הכהנים] כז"ר אינה חזקה ולא אמרו בדנפס עליה קלה דכן גרושה וכן מלואה אלה סתם וכו' בשלן כן אלה עד אחד שמעיד על בן או שכן כהן הוא ומש"ה מיישנין ליה אפילו בלא קול אכל אם היו שנים ומניין על חלוקת הסדומה דרין ירושה עם אחיו הכהנים כל שלא ילא עליו עולה במשמרו של זה ושל זה אלה היכי משכחה לה דרואה מירמם שניסם ואין מוטמא לכן זכה כשר הוא בממלאה יתומה שמיאנה צבעה ולא שיהיה ג' חדשים וכשאת והקשו וממלאה מי קא ילדה והעמודה בקדושי טעום ואימלאה הא דמשולל. וכבר נתבאר בדברי רבינו ב"ט מהלכות אישומה שהוא סובר שישפיר לבה שמהעבר וממלאן וסוגיין דהכל לפי דעתו ז"ל הוא לריוחא דמילתא וכהוא לישנא דאמרין בפ"ק שאם חתעבר הקטנה חמות אכל אן ס"ל כלשנא דאמר שמה חמות ואפשר ג"כ שלא חמות. ומכאן כל הקוילה האמת לפי שהיא נכריכה לבלא דברי רבינו ולבלא המעשה ויש בקלמא ספרי רבינו שבוש שכתבו בן והן אין אוניין עליו וכו' הבא על פירוש ספרים: **פב"א א ב** כל האב על ערוה וכו'. כר כחז רבינו דאמר המלוא

מעידי לו שאני יודע שאביו ושל זה כהן אין מעלין אותו לכהונה בעדות זה שמא חלל הוא. עד שיעיד שזה כהן הוא. אבל אם הוחזק אביו כהן. או שבאו שנים והעידו שאביו של זה כהן הרי הוא בחזקת אביו: **מזן מי** "שהוחזק אביו כהן ויצא עליו קול שהוא בן גרושה או חלוצה חוששין לו ומורדין אותו. בא עד אחד אחר כך והעיד שהוא כשר מעלין אותו לכהונה על פיו. באו שנים עדים אחר כך והעידו שהוא חלל ומורדין אותו מן הכהונה. בא עד אחד והעיד שהוא כשר מעלין אותו לכהונה שזה האחרון מצטרף לעד ראשון והרי שנים מעידין שהוא כשר ושנים מעידים שהוא פסול ידחו אלו ואלו וירחה הקול שהשנים כמאה וישאר כהן בחזקת אביו: **יז** אשה שלא שהתה שלשה חדשים אחר בעלה וילדה. ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון והיה אחד מהן כהן והשני ישראל הרי זה ספק כהן. וכך אם נתערב ולד כהן בולד ישראל והגדילו התערבות כל אחד מהן ספק כהן. ונותנין עליהן חומרי ישראל וחומרי כהנים. נושאין נשים הראויות לכהונה ואין מטמאים למתים ולא אוכלין בתרומה ואם נשאו גרושה מוציאין ואינן לוקין: **יח** שני כהנים שנתעברו ולדותיהם. או אשת כהן שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת לכהן אחר ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון נותנין לו על הולד חומרי שניהם הוא אונין עליהם והן אוניין עליו. הוא אין בטמא להם והם אינן מטמאין לו. ועולה במשמרו של זה ושל זה. ואין חולק. ואם היו שניהם במשמר אחד ובית אב אחד נוטל חלק אחד: **יט** בד"א בזמן שהן באין מבח גישה. אבל בזנות גרוו חכמים שמשחקין אותו מדין כהונה כלל הואיל ואינו יודע אביו הודאי שנאמר והיתה לו ולורעו אחריו עד שיהיה זרעו מיוחס אחריו: **כ** כיצד עשרה כהנים שפירש אחד מהם ובעל שהרי הולד כהן ודאי ואע"פ כן הואיל ואינו יודע אביו שיתיהם לו משחקין אותו מדין כהונה. ואינו עובד בלא אוכל ולא חולק ואם נטמא למתים או נשא גרושה לוקה שאין כאן ספק היתר:

פרק אחד ועשרים

א ב כל הבא על ערוה מן העריות דרך איברים או שחבק ונשק דרך תאוה ונהנה בקרוב בשר הרי זה לוקה מן התורה. שנאמר לבלתי עשות מחקות התועבות וגו' ונאמר לא תקרבו לגלות ערוה. כלומר לא תקרבו לדברים המביאין לידו גילוי ערוה: **ב** העושה דבר מחוקות אלו הרי הוא חשוד על העריות. ואסור לאדם לקרוין בידיו וברגליו או לרמוז בעיניו לאחת מן העריות או לשחוק עמה או לחקל ראש ואפילו להריח בשמים שעליה או להביט ביפיה אסור. ומכין למתכוין לדבר

א טור אה"ע סי' ג': ב גס: ג טור שם סמ"ג סס: ד פ"ק דמכות דף י"ז: ה טור אה"ע סי' כ' סמ"ג לאין קציו: ו טור שם סי' כ"ה:

מגיד עין

פב"א א ב כל הבא על הערוה וכו' עד מכת מדרות. כ"כ עיקרו ומפורח מקלמו פלמור:

ולא שיהיה ג' חדשים וכשאת והקשו וממלאה מי קא ילדה והעמודה בקדושי טעום ואימלאה הא דמשולל. וכבר נתבאר בדברי רבינו ב"ט מהלכות אישומה שהוא סובר שישפיר לבה שמהעבר וממלאן וסוגיין דהכל לפי דעתו ז"ל הוא לריוחא דמילתא וכהוא לישנא דאמרין בפ"ק שאם חתעבר הקטנה חמות אכל אן ס"ל כלשנא דאמר שמה חמות ואפשר ג"כ שלא חמות. ומכאן כל הקוילה האמת לפי שהיא נכריכה לבלא דברי רבינו ולבלא המעשה ויש בקלמא ספרי רבינו שבוש שכתבו בן והן אין אוניין עליו וכו' הבא על פירוש ספרים: **פב"א א ב** כל האב על ערוה וכו'. כר כחז רבינו דאמר המלוא *שנמנעו מלהענין בחמת מכל העריות ואפילו בלא ביאה כגון וישוק והדומה להם מפעולות המעניקים בזימה והוא אמרו ית' אל כל שאר שביר לא תקרבו לגלות ערוה ולשון ספרא נאמר ולא אשה צנדת טומאה לא תקרבו לגלות ערוה אן יא אלה שלא יגלה מנין שלא יקרב מ"ל מלה מנין לכל עריות שכן בכל מקרבו וכל חגלו מ"ל לא תקרבו לגלות ע"כ. ומפני זה כתב כאן שאם חבב או נשק מ"ל לוקה ואין דעת רבינו שילקו בקריבה אלא במייבי כרימות או במייבי מיומם כ"ז הכמוס בפרישה והם התקראים עריות אבל בחייבי לאוין יש בהן צדדים אלו איסור אבל לא מלקות וזה מתבאר במ"ש כאן ולפי דעתו ז"ל ומה שאמר ביבמות (דף י"ה:) העלה זו הכנסה עברה וכו' מכאן ואילן אילו אלה נשיקה ופטור עליה והוא המימרה שכתבתי בפרק דאשון י"ל דפטור משום ביאה קאמר אבל ממתת קריבה אפילו המתכן לוקה לא הולכתי לומר שם שהנשק צדדי צדאום מקום שהוא לוקה וי"מ למייבי לאוין שהוא פטור לגמרי בנשיקה זו והוא דר' פדת דאמר בפ"ק דשבת (דף י"ג.) לא אקרה מורה אלא קריבה של גילוי עריות בלבד אן בלבה כמותו אלא כמאן דפליגי עליה כמו שאמר שם בראוהו מלמוד שמה וענש מפני שהיא רשע וכן אשמו בנימי ליבונה בקריבו בשר ולא עלה על דעתו להשמיש ואע"פ כן נענש לתימה ואמרו שם ברוך המקום שהרי שלא נשא פנים למורה שהרי אמרה והלא אשה צנדת טומאה לא תקריב וכבר אמרו ביאלה וישאשה פרוש שהוא אסור מן המורה זה דעת רבינו אבל הרמב"ן נחלק עליו בדגשות שחבר על ספר המלוא ואמר שהדגש החזק שבספרא אינה אלא אסמכתא ואין בכאן מלקות מן המורה אלא צדיאה גמורה *ואינו כהערה והאריך בזה להוכיח דעתו ז"ל:

ב העושה דבר מחוקות אלו וכו'. רבינו סובר ש"מ"ש בנשיקה גני טמור על העריות ארבעין כשתהיה שהוא המתכן והנשק ולכן אמרו החשוד ואמרו שילוקה ארבעי' וכו' ויש בו פ' חסר: ואסור לאדם לקרוין מנוול בנשיקה צבאות דר' נתן ואמרו באבות שחוק וקלות ראש מגיילין לערוה ואמרו אל מרבה שיהיה שם האשה וכמה צדדים ביאלה בלאו ובפרק במה אשה (דף ס"ג:) ובירגליהן מעכבקה שהיו מגיילות מור ואפרסמון במגעליהן ואפילו בצנדי נכע שלה אסור להסתכל כמו שימאר רש צדדיה אלו מכת מדרות כידוע בכל איסור שהוא מדברייהם:

והמתכחל * [כן הביא הרמב"ן לכן רבינו בשגמוניו על ס' המלוא אכל ש איש שניו נין לפון לנשין:]

והמתכחל

מזן מי שהוחזק אביו כהן וכו'. שם בגמרא גבי פלוגתא דמתימין הב"ע דמוחזק לן צבטוה דהאי דכהן הוא ועקב עליה קלה דכן גרושה או בן מלואה הוא ואחמיי' ואחא עד אחד ואמר ידענא ביה דכהן הוא ואחמיי' ואלו בני מרי ואמר דכן גרושה וכן מלואה הוא ואחמיי' ואחא עד אחד ואמר ידענא ביה דכהן הוא וכו' מ"ם מלטרפין לעדות א"ע"ם שלא העידו כחמה ומ"ם אן מלטרפין וק"ל כמ"ד בעלמא שומעיס דבריו שמהו דאוקא לתרומה דרבען מעלין אכל לתרומה דאורייתא כיון דמרי ומרי ניהו לא אמרינן אוקי מלמא לחזקה ככל מדי דלוקוס ופלוגתא היא בגמרא ביבמות בפרק ד' אהין (דף י"ג.) אי מרי ומרי ספיקא דאורייתא ניהו אי ספיקא דרבנן ומלוריייתא אוקי מילמא לחזקה ומשמע הים דמסקנא דספיקא דרבנן היא ומכל מקום כיון דספיקא דרבנן היא ודאי מתמריין בתרומה דאורייתא אכל בתרומה דרבנן אמרי אוקי מילמא לחזק' אן דעת הרשב"א ז"ל:

זו אשה שלא שהתה ג' חדשים וכו'. משנה ביבמות בפרק נושאין על האנוסה (דף ק'). ומ"ס וכן אם נתעבר וכו' פשוט הוא ומתבאר ביפיהו מה בגמרא שם:

יח שני בהינים וכו'. בגמרא שם הוא אונין עליהם והן אוניין עליו הוא אינו מוטמא להם והם אינם מטמאין לו וכו' ועולה במשמרו של זה ושל זה ואינו חולק אם היו שניהם מאמר אחד ובית אב אחד וישל חלק א' ובגמרא אמר שמואל עשרה כהנים עומדין ופירש אחד מהן ובעל הולד שמוקי וכו' שמתקין אותו מדין כהונה מ"ז אמר קרא הויחא לו ולורעו אחריו בעינין זרעו מיוחס אחריו וליכא והקשו שם עליו ומילתא דזרעו מיוחס אחריו דרבנן [הוא] וקרא אסמכתא בעלמא וכו' מור רבנן צוות בנישואין לא גזור רבנן והקשו ויבטו מן גזור רבנן והמתן מי שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת וילדה] מאי אחר בעלה אימית אחר מיחה בעלה אימית סיפא הוא אונין עליהם והם אוניין עליו בשלמא סיפא אלונין עליהם משכחה לה בנישואין דשני ולקוטו עלמות דקמא ופירש"י משכחה לה אפילו בנישואין ואע"ג דקמא לא מית ליה כגון שלקוטו עלמותו לטוק שנים מרובות אונין זה עליהם מספק ואסור נקדשים דמתן בפסמיס הוסיפו על ממו המלקט לו עלמות כובל ואוכל בקדש [לערב] עכ"ל אלה הם אוניין עליו היכי משכחה לה הא מית ליה ולא בגרושה ומאי אחר בעלה אחר נטו בעלה אימית סיפא הוא אין מטמא ליה והן אין מטמאין לו בשלמא הן אין מטמאין לו לחומרא דכל מד ודא דילמא לאו ביה הוא אלא הוא אין מטמא ליה אלא בשלמא לשני לא לטמא ליה אלא לראשון לטמא ליה ממ"ז אי ביה הוא שפיר קא מטמא ליה והי דליל הוא אלא לאו הוא שפיר קא מטמא ליה דחלל הוא אלא לאו צוות ומאי אחר בעלה אחר בעולה וקמתי סיפא עולה במשמרו של זה והיוצאה דמשולל ופירש"י

Rambam rules that all forms of physical contact with a woman who is an *Ervah* are a Torah prohibition and warrant a punishment of *Malkus*. Other forms of flirtatious engagement, such as winking or lightheaded banter with such a woman would warrant a rabbinic form of flogging (*Makos Mardus*). Magid Mishne explains that these forms of engagement are only forbidden *miderabanan*.

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פכ"א הלכה א – ב, מגיד משנה שם הרמב"ם בוסק כשיטתו לעיל שיש איסור דאורייתא על שאר קרובות לעריות כגון חיבוק ונישוק. גם אסור לשחוק עמהם או לרמוז בעיניו ואפילו להביט ביפיה וכו', אך באלו כתב שהעושה כן חייב מכת מדרות, וכתב המגיד משנה שדברים אלו הם רק איסור דרבנן.

י רק לאו בעלמא כו'. דהא אמרינן בש"ס (סוף פרק סורר ומורה סנהדרין עה, א) מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשה אחת והעלה לבו טיגא ואמרו הרופאים אין לו תקנה עד שתבעל לו, אמרו חכמים ימות ואל תבעל לו. תעמוד לפניו ערומה, ימות ואל תעמוד לפניו ערומה. תספר עמו מאחורי הגדר, ימות כו'. וזדאלי שדברים אלו אינם גלוי עריות ממש אלא שעובר בהן בלא תקרבו לגלות ערוה [ויקרא יח, ו] שהוא לאו דגלוי עריות, כן כתבו הר"ן פרק אין מעמידין [עבודה זרה ט, א ד"ה בכל] והגמוקי יוסף סוף פרק סורר ומורה [שם י, ב]. [י"ז] ולפי זה משמע

(ד) דלפני עור כו'. שהישראל אף על פי שאין בו מיתה י"ח (א"י) רק לאו בעלמא נריך אין עושה כלום רק שנותן לו ליהרג ולא (י) לעבור י"א אכל אלאו (ד) י"א דלפני עור דבר שהעובד כוכבים משתמש בו לא תתן מכשול [ויקרא יט, יד] יעבור ואל יהרג לאליל שלו:

מן הפעולות הזרות כ"ג, והוא אמרו באזהרה מזה איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה כו', וכן כתב הסמ"ג [רי"ש] לאוין קכ"ו, וכן כתבו הרא"ה בספר החנוך מזוה קפ"ח והכתר תורה [ל"ר דוד ויטאל] בלאוין שכ"ט. [י"ז] אכל הרמז"ן בהשגות שלו על ספר מנין המצות חלק על הרמז"ס ואמר שאין מלקות מן התורה אלא צביאה גמורה או בהעראה, ע"ש שהאריך. והרב ר"י ליאו"ן בספר מגלת אסתר שלו דף קי"ח [שם] סתר כל דברי הרמז"ן והעלה כהרמז"ס, ע"ש, וכן נראה לי מהך עובדא דהעלה לבו טיגא. ומכל מקום משמע דאף הרמז"ס לא קאמר אלא כשעושה חיבוק ונישוק דרך חיבת ביאה, [י"ז] שהרי מזינו בש"ס בכמה דוכתי שהאמוראים היו מחזקים ומנשקים לצנותיהם ולאחיותיהם, וכן כתב ה"ר יצחק ליאו"ן שם [עמוד ת"א] בהדיא. וכן משמע להדיא ממה שכתב הרמז"ס ריש פרק כ"א מהלכות אסורי ביאה וז"ל, כל הבא על העריות דרך אברים או שחבק ונשק דרך תאוה ונהנה בקירוב בשר הרי זה לוקה מן התורה כו', וכן כתבו הסמ"ג והכתר תורה שם, אלמא דאינו לוקה אלא בדרך תאוה וחיבת ביאה, וזהו דלא כב"י לקמן סוף סימן קצ"ה [עמוד קנו ד"ה וכח ע"ד] גבי מישוש הדפק באשתו גדה חולה. [י"ז] ובתבו עוד הרב המגיד [אסורי ביאה] שם והר"י ליאו"ן [שם] דאף להרמז"ס ליכא מלקות בקריבה אלא בחייבי כריתות ולא בחייבי לאוין. [י"ז] ומכל מקום [י] משמע דבערוה דרבנן לכולי עלמא יעבור ואל יהרג, ופשוט הוא, וכן משמע בב"י שם [כ"ז]: י"א דלפני עור. כגון שאנסו להשאל דבר לעבודת אלילים וכיוצא בו:

הגהות רעק"א

(ז) (שם ס"ג) משמע דבערוה דרבנן. עיין בתשובת הרא"ס (חלק א' סוף סימן י"ה, ד) דוקא בערוה שיש בה כרת בזה אפילו אצמרא דדיה יהרג ואל יעבור. ועיין בארכוסה בספר בני כהונה (חלק ב' כ"ז) מסימן י"ב עד סימן י"ז):

שלחן ערוך השלם <מהדורת פריעדמאן> עמוד מס 322 יד יו"ד (ק"ב - קנח) קארו, יוסף בן אפרים הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

The Shach rules like the opinion of the Ran that all forms of engagement with an *Ervah* constitute an *issur d'oraysa* and are *yaharaig v'al yaavor*, one must die so as not to transgress. However, he limits this to contacts that are *derech chiba* – flirtatious engagement, unlike the Bais Yosef who puts even non-flirtatious physical contact in the category of *yaharaig v'al yaavor*.

ש"ך יו"ד סימן קנו סק"י
הש"ך מכריע להלכה כהר"ן שכל קריבה לערוה היא איסור דאורייתא ויהרג ואל יעבור. אך כתב שכ"ז הוא דוקא כשעושה כן דרך חיבה ותאוה, ודלא כשיטת הבית יוסף ביו"ד סימן קצה.

תמד בית שמואל

אבן העזר

ב הלכות אישות

חלקת מחוקק

סימן ב סעיף א' או שחבק ונשק. לרמב"ם [פכ"א מאיסורי ביאה ה"א] חייב מלקות מן המורה כשחבק או נישק חייבי כריתות או מיתות ז"ד, ובחייבי לאוין ליכא מלקות. והרמב"ן [בהשגות על ספר המצוות לרמב"ם ל"ח שניג] ס"ל [ד]אפילו בחייבי כריתות או מיתות ז"ד אינו אלא מדרבנן. והכח בשו"ע [ראה במיוחד סו"ט קכ"ז], אפילו אם אינו עושה דרך חיבה ס"ל לרמב"ם [ד]מדאורייתא אסור, והוא ס"ל דאסור מדרבנן. והיינו מ"ש הבי"ד סוף סימן קנ"ה לשיטת הרמב"ן והש"ך [שם סק"ב] השיג עליו בחנם. ועיין בסוגיא בסנהדרין [ע"ה ע"א] *תמות ואל תעמוד עמה אחורי הגדר, פסק הרמב"ם (רי"ט) פ"ה הלכות יסודי המורה [ה"ט] אפילו בפנייה תמות ואל תעמוד עמה אחורי הגדר, והיינו כתיבון שם משום מיגדר מילתא אפילו בפנייה (תמות) [*ימות], אבל יהרג ואל יעבור לא אמרינן בפנייה כמ"ש בי"ד סימן קנ"ז [סעיף א' בהג"ה], אע"ג [ד]באשר דינים יהרג ואל יעבור ותמות ואל תעבור שו"ס כמ"ש שם ברמב"ם [ה"ח], מ"מ בפנייה דאינו אלא מיגדר מילתא ולא שייך מיגדר מילתא אלא כעמוד עמה אצל לא באונסין, לכן יעבור ואל יהרג. ואם היא אשת איש או חייבי כריתות כתב הר"ן [ע"ז ט' ע"א מדפי הר"ף] דליכא ליה אס' יעמוד עמה אחורי גדר משום לא תקרבו לגלות ערוה [ויקרא י"ח ר"ח], ולמד זה ממקשן בשלמא שם [בסנהדרין]: (ב) ונהנה בקירוב בשר. היינו או נהנה בקירוב בשר. צ"ח הלל:

סימן ב סעיף א' [א] הרי זה לוקה. זה הוא דעת הרמב"ם בפרק כ"א מהלכות איסורי ביאה [ה"א]. וכבר ביאר המגיד משנה [שם] שמלקות זה אינו רק בעריות אצל לא בחייבי לאוין, אצל הרמב"ן [בהשגות על ספר המצוות לרמב"ם ל"ח שניג] נחלק על הרמב"ם בזה ודעמו שאין חייב מלקות רק בהערה ממנו, ושאר קריבות מדרבנן. ובספר זוהר הרקיע [שמעבר הרשב"ץ על תרי"ג מלות] צמנות ל"ח מלוה י' הסכים עם הרמב"ן, והביא ראיה [מן מה שאמרו בגמ' בנזיר ע"ב] דרך איברים פריעותא היא ופריעות מי אסר רחמנא: (ב) וחשוד על העריות. כלומר שעליו אמרו בגמ' [בסנהדרין כ"ז ע"ב] דפטול לעדות אשה כדאימא במו"מ סימן ל"ד [סעיף כ"ה בהג"ה] ולקמן סימן מ"ב [סעיף ה' בהג"ה]:

לפיכך
בגמ' י"ח
וא
תעבור
לפני
ערומה וכו'
ימות וא
הספר על
מאחר
הגדר
כ"ח
**
השק

נחלת צבי

ב. והבא עליה בין כדרכה בין שלא כדרכה. מדכמי [ויקרא י"ח כ"ב] ואת זכר לא תשכב משכבי אשה, לשון רבים, ששתי שכיבות יש באשה, ממילא שמעינן דביאה שלא כדרכה נמי קרי ביאה:

סימן ב סעיף א' בסופו. הבא על אחת מן העריות או שבעל ביאה אסורה בין כדרכה בין שלא כדרכה, משהערה בה חיבין אע"פ שפירש מיד ולא גמר ביאתו. והערה היא הכנסת *העטרה. וסורו. הבא על המטריפה חייב אע"פ ששחט רוב שנים שבדאי תמות. [סורו]. משראו [הנפורה]

בבתי
מיתות
וכי
במד

ביאור הגר"א

דאמר ר' פדת כו', ולא פריך על רבי פדת מצרייתא זו. וכן ס"ל לעולם שם. ואף למאי דקאמר שם ופליגי דידיה כו', לא קאמר אלא משום כך לך כו'. וכן צרייתא שם דפליגא אר' פדת יליף מהקישא דייחוקאל [י"ח ר"ח] מאשה איש, ור"ל דנאשת איש כתיב [משלי ה' ח'] הרחק מעליה כו', כמ"ש בפ"ק דע"ז [י"ז ע"א], ואילו בחורה כתיב צנדה בפרט לא תקרב כנ"ל. ושם [בשבת] מנא דצי אליהו כו' שלא נשא פנים לחורה, ר"ל לעשות סייג לחורה, כמ"ש בפרק ג' דברכות [כ' ע"ב] ואינו לא אשא פנים כו' והם מדקדקים כו', ר"ל שהן נושאין פנים לחורה, ואילו היה ד"מ היה אומר שבער על ד"מ כו'. וקדושין פ"א ז' אגא כו' הכל לשם שמים, ולא תעשה שצמורה לא הותר לשם שמים. וצניעות ג"ו (ז') [א'] מכלן ואילך אינו כו' ופטור. וליף הערה דחייבי לאוין מחייבי כריתות שם [ג"ה ע"א], אלא כנשיקה אפילו לאו אין צו. ולדעת הרמב"ם ז"ל אע"ג דבחיבי לאוין אפילו לאו אין צו מ"מ בחייבי כריתות עובר בלא תעשה שהרי כתוב בהן לא תקרבו, משא"כ בחייבי לאוין. וכן כתב המגיד משנה [פכ"א מאיסורי ביאה ה"א], וצירושלמי דסנהדרין פ"ז [ה"ח] ואל אשה צניעה טומאתה לא תקרב לגלות ערוהה, אמר ר' יוסי בר בון היא כל תקרב היא כל תגלה. ובגמ' דיבמות ג"ה ז' וקוטה כ"ו ז' א"ל אצי פריעותא אסר רחמנא, ובסנהדרין ס"ו ז' חידודים לאו כלום הוא. והרמב"ם (כתב) [ס"ל] דלאו כלום הוא לעיני מיתה, וכן לאוסרה על צעלה וכמ"ש רש"י שם [בבמות וסנהדרין ד"ה פריעותא], וס"ל למעטיניהו מקרא שם ושם. ח"ש דרך איברים. ואמר חיצק ונישק, מההיא דבבות דרבי נמן. ואמר ונהנה כו', מההיא דתורת הכהנים כנ"ל. ב. והבא כו'. יבמות ג"ה ז' וקוטה כ"ו ז' משכבי אשה כו', וסנהדרין נ"ד א' אמר רבי ישמעאל הרי זה צל ללמד כו', וכריתות י"א א':

ה"ח

באר הגולה

ז. שם [בדב"ט ה"ב], וכפירוש [דא] במגיד משנה [שם] בזה דאמרינן ארבעין בכתפיה וכשר, סנהדרין דף כ"ו ע"ב, שהוא זה המחבק והמנשק.

Further *Iyun*: Bais Shmuel rules like the Rambam that all physical contact is a Torah prohibition including non-flirtatious physical contact.

ליתר עיון: בית שמואל סימן כ' סק"א
הבית שמואל כתב להחמיר כדעת הרמב"ם ולדעתו אפילו שלא בדרך חבה אסור מדאורייתא, ע"ש מש"כ בדעת הרמב"ן.

אבן העזר כ בא הלכות אישות

בית שמואל תמו

סעיף ב' א' אסור. אכל אינה נאסרת לצעלה ולא נפסלה לכהן. רמב"ם [פכ"א מאיסורי ביאה ה"ח]:

סימן כא סעיף א' א' מאד מאד. לפי שנפשו של אדם ממדתו לכן כתב מאד מאד, וכ"כ צ"ד [בטור סימן ק"ס] גזי ריבית ונחשן הנשפט [טור ושו"ע סימן ט' סעיף א'] גזי שוחד. אע"ג דאמרו חז"ל [ב"ב קס"ה ע"א] מיעוטן בעריות, מ"מ אס רגיל בחטא זה קשה לפרוש יותר משאר עבירות. ועין פרישה סימן כ"ה [אות ב':] א' או להביט ביופיה. ה"ר יונה [איגרת החשובה סי' י"א] כתב דאסור מדאורייתא, שנאמר [במדבר ט"ו ל"ט] לא תמזו אחרי עיניכם. והרמב"ם [פכ"א מאיסורי ביאה ה"ב מקור הדין כאן] ס"ל מדרבנן. ונפטיה לכ"ע מדברי קבלה. והרהור אפילו צננויה אסור מדאורייתא:

שנים אין ציאתה ציאה וצמוליה חוזרין (בהגהות דיבמות¹) אפילו נתעברו השנים צמוליה חוזרין (דברי הרב²) מהירושלמי³.

ב-1) נשים המסוללות² (פירוש המשחקות ומתחככות) זו בזו (ואסור וממעשה ארץ מצרים שהזוהרנו עליו וראוי להכותן מכת מרדות הואיל ועשו איסור. ויש לאיש להקפיד על אשתו מדבר זה ומונע הנשים הידועות בכך מלהכנס לה ומלצאת היא אליהן.

סימן כא

להתרחק מן העריות

ב"ב ו' סעיפים

א' א' צריך אדם להתרחק מהנשים א' מאד מאד א' אסור ולקרן בידיו או ברגליו א' ולרמוז בעיניו לאחת מהעריות ואסור לשחוק עמה להקל ראשו כנגדה ב' או להביט ביופיה י' אפילו להריח בבשמים שעליה אסור ו' ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה. י' ואסור להסתכל אפילו בבגדי צבעונים של אשה שהוא מכירה אפילו אינם עליה שמא יבא להרהר בה. י' פגע אשה בשוק אסור להלך

ציניים ומקורות ד' הגהות מרדכי יבמות ט"ו קט"ו. ה' לפנינו בד"מ הקצר אות א' הביא דין זה בשם הגהות מרדכי שם. ו' תשובות פ"א ה"ב סנהדרין פ"א ה"ב. ז' רמב"ם פכ"א מאיסורי ביאה ה"ח וטור. שנו"ם 2 ממנהדרת של"ד עם ב"מ. ציניים ומקורות סימן כא א' לשון הטור. ב' רמב"ם פכ"א מאיסורי ביאה ה"ב ג' כ"א כ"ב וטור. שנו"ם סימן כא 1 עין ביאור הגר"א סק"ב מה שהגיה כאן. 2 תיבת אפילו, נשמטה ממנהדרת הרמ"א שלי"ה וא"לך.

טורי זהב

הקנין סודות מצוה, ואם כן הוי מצוה הבאה בעבירה. ואין לומר דהכא הוי כמו שכתב הטור בסימן שאחר זה מותר להביט באשתו נדה כו', האייל והיא מותרת לו לאחר זמן אינו בא בזה לידי מכשול, מכל מקום הרי טיים שם לא יחשוק ולא יקל ראש עמה. ויש ללמד זכות כיון שאין דרך לייחד חתן וכלה בחדר אחד קודם החתונה אין חשש דבר ערוה בכאן, אבל שומר נפשו ירחיק מהם:

סימן כא סעיף א' א' * [א] ולרמוז בעיניו לאחת מהעריות. תמוה לי, דזה מנא ועד דאי אפילו בפנויה אסור, כיון שמביא לידי זנות. ונראה דכיון דפנויה אינה טובלת הוי עליה איסור נדה, ונדה היא בכלל עריות. וק"ל:

ז' צס ארסות חיים [ח"ב הלכות ביאות אסורות סי' י"ג]:

מנא ועד
הענין
הפסוק
באמצע
"זמנה יליף
ב"ד ירה
זמר
ברפוס
ו' אה מ"ש
לעיל על
ג' ו' ט'
ט"ו כ'
ס"ב
הושלמת
ע"פ ח"ד

ביאור הגר"א

ט. ובהגולה חוזרין. גמרא [שם] מ"ה א': י. אפילו כו'. ירושלמי פ"א דכמוות [ה"ב] א"ר אבין אקרא לאלקים עליון [לא]ל גומר עלי [תהלים נ"ד ג']. זת ג' שנים ויום אחד ומלכיס צ"ד לעברו הצמולים חוזרין ואם לאו אין הצמולים חוזרין: סעיף ב' יא. נשים כו' וממעשה כו'. מורת כהנים שם [אחרי מות] פרשה ט' הלכה ח' או כמעשה ארץ מצרים, יכול לא יבנה צנינים ולא יטע נטיעות כמותן, ת"ל וצחוקיהם לא תלכו, לא אמרתי אלא צחוקים החקוקים להם ולאצותיהם ולאצות אבותיהם, ומה היו עושין האיש נושא לאיש והאשה לאשה כו':

סימן כא סעיף א' א'. צריך כו' כמ"ש הרמק מעליה כו' [משלי ה' ח'] וכמ"ש צע"ו י"ז א', ונקדושין פ"א ב' דמאי אמר ר' מאיר ההורו כו', וצאנות דרבי נתן פ"ב [ה"ב] הכי הוא אומר [ויקרא י"ח ו'] איש איש אל כל שאר גשרו לא תקרב, מנאן אמרו כו' הרמק מן הכיעור ומן הכיעור לביעור. ב. ואסור לקרן כו'. מ"מ צנינות ק"מ ב' פשיטא הוא (הוא) ניהו כו', ושם הא אינה מכרת כו'. וט"ם כאן וז"ל להיפך, לקרן צנינויה לרמח כו', דצד ורגל לא שייך קרילה, וכמ"ש [משלי י' י"ג] קרן צנינויה מולל דרגליו מורה צאנבעותיו, והוא קריוטו ומחמומו דשם: ג. ואסור לשחוק כו'. (פ"ב) [פ"ג] דלבות [משנה י"ג] שחוק כו': ד. או להביט כו'. ע"כ א' ושמעם [דברים כ"ג י'] כו':

נחלת צבי

סעיף ב' ד. נשים המסוללות. (1) פירש"י [יבמות ע"ו ע"א ד"ה המסוללות], דרך תשמיש זכר וקנה שמשפספות נקובתן זו לזו:

סימן כא סעיף א' א'. או להביט ביופיה. דאסור להסתכל צאשת איש מן המורה, דכתיב [במדבר ט"ו ל"ט] ולא תמזו אחרי לזככם ואחרי עיניכם. ואסור להסתכל צננויה מדברי קבלה, שנאמר [איוב ל"א א'] צרית כתי לעיני ומה אצונן על צמולה. וכל המסתכל צאשת איש משתל וממתיס כח יצרו הטוב והרוע נהפך עליו למשמת, ושכן ארו"ל [סנהדרין צ"ב ע"א] כל המסתכל בעריות קשמו ננערת. צ"י

באר הגולה

סעיף ב' ג. גם זה שם [ברמב"ם פכ"א מאיסורי ביאה ה"ח], מנימרה לרב הונא יבמות דף ע"ו ע"א. סימן כא סעיף א' א'. רמב"ם בפרק כ"א מהלכות איסורי ביאה [ה"ב]. ג. צרימא צאצות דר' נתן [פ"ב]. ג. מימרה [דל'] [דרב] ילמק, שבת דף ק"ב ע"ב. ד. מדאמר [ו'] חייא צר אבא, צ"ב דף נ"ו ע"ב. ה. צרימא ע"ז דף כ' ע"ב. ו. צרימא צרכות דף ס"א ע"א, ועובדא לרב רב יסודה קדושין דף פ"א ע"א.

One must distance themselves "very very" much from women, because a man is naturally drawn toward immorality. It is forbidden to be frivolous or flirtatious with them in any way, and one may not even stare at the colored clothing of a woman he is familiar with because this may lead him to think about her.

The Beis Shmuel explains that staring lewdly at an *Ervah* e.g. a married woman is a Torah prohibition according to the Rambam, whereas looking at an unmarried girl would only be *d'rabbanan*. In either case, immoral thoughts are certainly a Torah prohibition. Taz adds that nowadays that unmarried women do not go to the *mikve* regularly, any adult girl is presumed to be a *nidda* and is in the category of an *Ervah*.

שו"ע אבן העזר סימן כא סעיף א', ב' ש' ס"ק א - ב, ט"ו סק"א

צריך להתרחק מאד מאד מהנשים, לפי שנפשו של אדם מחמדת את העריות. ואסור להתקרב אליהם בשחוק וקלות ראש וכדו', גם אסור להסתכל בבגדי צבעונים של אשה שהוא מכיר שמא יבא להרהר בה. וע' בב"ש שהסתכלות בעריות לדעת הרמב"ם אסורה מדאורייתא, אבל בפנויה הוא רק מדברי קבלה, אך הרהור בכל אופן הוא מדאורייתא. ובט"ז הוסיף שפנויות דידן שאינן טובלות משום נדה הרי הן בכלל עריות דאורייתא.

סימן פ

בענין בחור שהסיתו לבו לבוא בקשרי רעות עם נערה שלא לצורך נישואין

ד' מציא תשליה במעון הקיץ סמוך לנוא יארק תשליה.
מע"כ יחדי הצעירים נ"י.

הנה בדבר בחור אחד צעיר לימים אשר לא שייך עדיין לעניני שדוכים וגם אינו חושב כלל בדבר נישואין, הסיתו לבו לבא בקשרי רעות עם נערה צעירה אשר גיכ לא שייכת עדיין וגם אינה חושבת כלל בדבר נישואין, באמרו דכיון דהם נזוירים מלהכשל באיסור יחד אין בזה שום איסור, ואף שדאי ידע שלא נאה הדבר אינו מתחשב עם עניני הסידות וצנועים ביותר ואינו רוצה לשמע דברי מסר ותוכחה אלא כשישמע ממני שאסור הדבר ע"ס הלכה פסוקה וא"כ מוכרח אני תיכף להשיב שהרי גונע למעשה תיכף.

הנה שיטת הרמב"ם בריש סכ"א מא"ב טובר דאיכא לאו מן התורה בקריבה לעריות דחבוק ונשוק וסחמה סקרא דלא תקרבו לדברים המביאין לידי גילוי ערות, ונקט בלשון כלומר שהוא ענין באור איזה איסור נאמר בקרא זה דלא תקרבו לגלות ערות, שהוא לא תקרבו לדברים המביאין לזה, היינו שהוא לא הנאמר לסיג וגדר שבעריות חששה תורה אף לעשות סיג וגדר שלא יבא לעבר שהוא איסור הגאה מערה אף שלא בבאה, ואמרו ע"ז בלאו חזיב מלקות כעל כל לאוין שבתורה, וא"כ היה נמצא לפ"ז שגם קריבה בדברים לשום חבה הגאה שגיכ הוא מדברים המביאין לידי גילוי ערות שנצט"י לאסור מן התורה דהרי לפי פירוש איסור הקרא שהוא לגדר ולסיג יש לן לאסור מן התורה, וכן הוא כמפורש באבות דר"נ ריש פ"ב הובא בהנצ"י שם את א' איזה סיג שעשתה תורה לדבייה היה איסור חל אשה בנדת טומאתה לא תקרב יכול יחבטנה וינשקנה וידבר עמה דברים בטלים ת"ל לא תקרב הרי בכלל הסיג דלא תקרב הוא גם דבור דברים בטלים, וא"כ גם לשון לא תקרבו לגלות ערות הנאמר בכל העריות שהוא גיכ לאו לסיג נצי דברים בטלים הם בכלל האיסור, ואף אם נימא שהדברים בטלים שאיתא באדרי"ג שאיירי באשתו כשהיא נדה הוא דברים המביאין לידי הרגל דבר, כדביא בכסא חזמים מראבי"ד נספר בעניני (שער הפרשוח בתהלה) פשוט שהוא רק באשתו שדברים אחרים אין מביאין להרגל דבר ספני שבדברים אלו הוא הדרך לדבר עם אשתו בכל עת ולא בא לידי הרגז כלל משום שאינם לשום חבה, ולא שייך לאסור מה"ת אלא רק מדרבנן ואולי רק ממדת חסידות סאמר יוסי בן יוחנן איש ירושלים באבות פ"א מ"ה אל

תרבה שיתח עם האשה באשתו אמרו, אבל באשה אחרת אפילו סתם דבורים כשרוצה לדבר עם תאשה מחמת שיש לו הגאה ממנה כשמדבר עמה עם מדברים המרגילים לערה, וכן מפורש בר"ן ע"ז פרק ב' ד"ה בכל מתרמאין בסוף הדבור על הא דאמרינן בספר בן סורר תספר עמו אחורי תגדר שכתב ובודאי שדברים הללו אינם גלוי עריות ממש אלא שעובר בהן בלא תקרבו לגלות ערות שהוא לאו דגי"ע עיי"ש, וכתב הש"ך בסימן קנ"ו סק"י דהוא משום דסובר כדמב"ם דאיכא לאו בקריבה לערה בחבוק ונשוק וסחמה להם בלאו דלא תקרבו לגלות ערות, וכן כתב הב"ש בסימן כ' סק"א דאיכא לאו אם תספר עמו אחורי תגדר משום לא תקרבו לגלות ערות ולמד זה ממקשן בשלמא שם, (ובכ"ש איתא אם יעמוד עמה אחורי גדר והוא טעות סופר הניכר דליכא לשון זה כלל וצריך להיות אם תספר עמו כדכתבתי), עכ"פ מפורש שגם דבור עם אשה לשם חבה הוא בכלל הלאו כמו נגיעה בנופה וחבוק ונשוק דאסור בלאו דלא תקרבו מדאורייתא.

ומוכרחין לומר דמ"כ הרמב"ם בח"ב ואסור לאדם לקרוץ בדיו וברגליו או לרמוז בעיניו לאחת מן העריות או לשחוק עמה או לחקל ראש ואפילו להריח בשמים שעליה או להביט בפייה. אסור שזוה גיכ מדאורייתא ומה שמסקי ומכין למתכוין לדבר זה מכת מרדות, הוא משום דמדאורייתא אין לוקין משום שהוא לאו שאין בו מעשה. איברא דבמ"מ איתא שם ויש בדברים אלו מכת מרדות כדודע בכל איסור שהוא מדבריהם אבל הא מוכרח לומר שדוא מדאורייתא כדכתב הר"ן וכדכתבו הש"ך והב"ש, שלכן צריך לומר דדברים שחשיב בח"ב הוא רק דברים שהוא עושה בעצמו שהיא לא עשתה כלום שהוא מריח בשמים שעליה ומביט בפייה וכן קורץ בדיו ורגליו ורומז בעיניו וכן המסתכל ליהנות ממנה שלא שייך לבא לגי"ע מאחר שלא נראה ממנה גיכ שהיא רוצה כלום לכן הוא רק מדרבנן, ונצטרך לפרש שגם לשחוק עמה ולהקל ראש היה באופן שהוא רק מצדו ולא מצדה, אבל דבור דרך חבה שהוא גם מצדה גם המ"מ יודה דהוא מדאורייתא כדרי"ן. הש"ך ובכ"ש, דלא מסתבר לומר שהמ"מ פליג על הר"ן ובפרט שמוכרח מלשון הרמב"ם בבאורו לגדר האיסור כדלעיל, ועיין בש"ך שכתב שגם הנ"י ס"ס בן סורר (דף ע"ה) סובר נמי דתספר עמו אחורי תגדר הוא איסור דאורייתא, ואף שאין מפורש בנ"י שהוא מקרא דלא תקרבו לגלות ערות נראה דהוא מתא ראייה לתא שכתב דעל ג' עבירות שיחרג ולא יעבור הוא לאו דוקא בעבירה גופה אלא אינהו וכל אבורייתו מתא דאמר בשלמא למ"ד א"א שפיר מה שימנת ואל תספר עמו אחורי תגדר ואע"פ שאין זה העבירה גופה, ועל איסורין דרבנן לא היה קורא לחן אבורייתו כיון דהיה זה מאיזה תקנה שאין למילף לתקנה שבאיסורים אחרים דהרי אינו מביא

אגרות משה - ז (אה"ע ד, חו"מ ב) פיינשטיין, משה בן דוד עמוד מס 117 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

When asked about a friendly "platonic relationship" between a boy and girl, Rav Moshe insists that this is absolutely forbidden *min Hatorah*. He clarifies that any form of contact that is being engaged in because of the other person's gender is inherently *derech chiba* and forbidden.

אגרות משה אבה"ע ח"ד סימן ס' בענין קירוב דעת עם אשה לשם ריעות בעלמא, הכריח האגרות משה שזה איסור גמור, ועיקר ההלכה כהראשונים שהוא איסור דאורייתא אפילו לספר עמה דרך חיבה. וע"ש שהגדיר הדבר דכל שהוא מדבר עמה מחמת שהיא אשה בודאי הוא משום חיבה ונכלל באיסור לא תקרב.

מטא שלמיד פנויה חיתה אלא ממת שאמר בשלמא למיד איא חיתה דאיכא אין זה מחקנה אלא מדינא, דמשמע לו דאם היה רק מדרבנן לא היה זה בשלמא ושפיר דחייל לשאל עכ"פ מיט אמ לא בלשון מאי כולי האי דלכל איסור דרבנן צריך טעם, דלכן ילפינן גם לכל גי העבירות דאף על הלאוין שנאמר בהן גמי יורג ולא יעבור, לא רק על העבירה העיקרית דהוא דוקא על מה שהייב מיתה וכו'.
 ורי תוא איסור תחמור גם מדאורייתא שאיכא בקשרי רעות שיש לעזר עם נערה שאף אם יותר מתבוק ונשוק ונביעה ויחוד איכא מה שמדבר עמה איוח משך זמן בדרך תבה ונהנה מזה ומתסתכלותו בה, ואף לרמב"ן שפליג וסובר שהיא רק מדרבנן גמי עכ"פ תוא איסור חמור דאיכא אסמכתא מקראי ולוקין ע"ז מכת מדינות. וזה ברור שקשרי רעות עם נערה הוא מצד תבת אשה ולא רק רעות בעלמא שלוח יותר היה גיחא לו עם חבריו תבתורים ולמה לו הנערה לוח ובפרט שאין לו כבוד ושם טוב מזה ורי דאי שהיא מצד תבת הנערה מצד שהיא אשה, ואף שהיא פנויה הרי היא גדת שהיא ערה דחיי"כ שנאמר בזה הלאו ובגדה תא איכא עוד קרא בנות טומאתו לא תקרב ואף שהוצרך קרא זה בשביל תאיסור גם לבעלה מי"מ איכא ממלא עוד איסור גם לאחריהם.

עוד איסור דאורייתא תא מצוי להיות דמאחר שיש לו הנאה מקרבותה של הנערה מצוי לבא מזה להרזורים ולהוציא זרע לבטלה שאף שלא מרגיש בזה תיכף אפשר שבשביל זה יתירנה גם בלילה ויבא לידי טומאה בלילה שצ"ו נאמר הלאו דונשמרת מכל רע שכן תוא לשון רי פנחס בן יאיר בכתובות דף מ"ו ע"א אלמא שכן איכא מציאות בהרחוק ביום שאף אם לא בא תיכף לידי טומאה אפשר שיבא בלילה דאחריי וזהו לאו דאורייתא אף אם יודמן שלא יראה קרי אח"כ בלילה ואם יבא ע"י לטומאה הרי תוא עוד איסור חמור שמביא עצמו במעשיו לידי כך, ונענש ח"ו יותר ע"ז מכפי תרואת קרי ע"י שבא לו תרזורים רעים ע"י שראת דבר ערוה בהודמנות שאף באוסן שאינו אנוס אינו עכ"פ מויד.

וגם צריך לידע שאיסור יחוד בזה שהיא גם עם איוח אשה חמור מיוחד עם סתם אשה כדאיתא בקידושין דף פ"א ע"א בעובדא דרי ביבי שאסורין לתתייחד אף שבעלה בעיר, ומזה יש ללמד שאסורין גם בבית שפתחו פתחו לרה"י כדאיתא בח"מ סימן כ"ב ס"ק י"ג חסכים לו תב"ש בס"ק י"ג ואף שהט"ז פליג ע"ז בס"ק ח' מי"מ דאי יש לתחמיר כח"מ תב"ש, ואף שדאי אין ראיה מסתירה שאחר קינוי שתתם אינו תלוי באיסור יחוד אלא בפה שמתחייב תבעל לסתירה שחושדם שם התארכתי בחדושי בענין ות, וצדק תמניה בט"ו בזה שליכא ראיה מקינוי ולא תזכור בח"מ שמביא ראיה אלא

שמסבירא אומר כן דמאחר דמצינו שחמור לענין בעלה בעיד יש לתחמיר גם בפתח פתוח דבזו שגס בה לא יחוש כל כך ורק בשביל חשש מצוי שיכנסו אנשים יחוש גם זה, ואם נימא שכונת תח"מ לראיה תוא מקינא לה בעלה שחושדה כשתתייחד עמו במקום האסור ליתוד, שמי"מ נאסרה ביחוד בבית שפתחו פתוח לרה"י דכן משמע לו חרזש תח"ד דאם בעלה פ"י שחושדה אף באוסן שליכא איסור יחוד כגון בפתח פתוח לרה"י משיטא שנאסרה, שלכן סובר שאידי התח"ד בקינא לה סתמא שהיא רק במקום האסור ביחוד שמי"מ נאסרה שהיא מטעם שהיא מקום האסור לגבה.

וחגני ידיד מברכמ בכסילא,

משה פיינשטיין

סימן פא

בניית ברכת שחיה במוסד שלומדים שם נערים, ובענין אם מותר להאכיל הנערים בפירות וירקות שביעית הגדלים במקומות שסומכים על היתר מכירה

ע"ש"ק י"ח כסלו תשל"ג

מע"כ ידידי תרנגים הגדולים והחשובים מנה"ל חינוך העצמאי בא"י כל אחד לפי מהללו יחולל ובראשם ידידי הרב הגאון מהר"ר שרגא גרוסברד שליט"א, שלי וברכת לעולם.

א

הנה בדבר ענין עשיית ברכת לשחיה בחזון יחזקאל שכברא ראו בזה כל מנה"ל חינוך העצמאי שהיא תיקון גדול שבלא זה לא היו נכנסין בדברי ששולה תוצאות גדולה כערך מאת אלף ראלארן ואולי עוד יותר, אבל תוא כדי שלא ילכו אלפי תלמידים לשוחות בים ששם תוא פריצות דעריות פמש, התברכה תחיה תחת השגחה גדולה שלא יחיה שום ענין פריצות ח"ו התברכה תחיה מוקפת חומה גבוהה שלא יוכלו בשום אופן ליכנס שם בלא ירעת המפקחים והמתנכים שחם יראי השם, לא מוכן לי ענין שאלה בזה כי אף שלא בשביל מניעה מליך למקום טומאה ופריצות אין בזה שום חשש איסור, וגם יש בזה ענין מצוה דגמילות חסדים לתלמידים הנערים שיש להם צדק גדול כשאין להם מקום לרחוק ולהתקורר בימים החמים וישת חקין, וגם אולי ישכחו ע"י זה יותר ללמד התורה, אבל עתה שהיא מניעה מליך לרחוק בים שמלא טומאה ופריצות הרי לא רק שהיא מצוה אלא גם חובת, כי הלא תיקנו

אגרות משה - ז (אה"ע ד, חו"מ ב) פיינשטיין, משה בן דוד עמוד מס 118 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

מעשה הכנה לזנות היה מחוייב גם ליהרג אבל מסתבר שבמאמץ אין זה הכנה ממילא לזנות שדבר כזה תלוי בלב וכיון שהוא באונס הריגה אין זה הכנה כלל אבל בהעלה לבו טינא שמתאוה לזנות אבל יתרפא גם בהכנתו ע"י ההסתכלות זה ודאי היא הכנה להעבירה שלכן אסרו לו. ורק לבעה"מ הקשה הרמב"ן שפיר דגם הזנות עצמה הי"ל להתיר כיון שהוא להנאת עצמן וכ"ש שהי"ל להתיר עמידתה ערומה וע"ז תירץ הר"ן והב"ח שפיר שיש חלוק בין להתיר להתרפאות מליהרג וכדבארתי מחלוקתם.

וא"כ הוא רק להביא אצלו האשה ערומה שזה היא הכנה לזנות אבל מה שהוא הולך למקום שישבו מגולות בשרן שהנשים לא בשביל מחשבת זמה ישבו שם כן וגם לא משימין כלל לב למה שהוא בא שם אין שייך כלל לג"ע. שאין זה מהכנות זמה כלל ועובר רק באיסור הרהור בנשים מקרא דונשמרת אף בנתכיון ליהנות, וכ"ש בלא נתכיון ליהנות שהוא רק באיסור דונשמרת שאין בזה דין דיהרג ואל יעבור.

ולמה שבארתי יש מקום לתרץ דברי הר"ן ע"ז דף כ"ח שכתב על תעמוד ערומה ותספר עמו מאחורין הגדר שדברים אלו אינן ג"ע ממש אלא שעובר בהן בלא תקרבו לגלות ערוה שהוא לאו דג"ע וכתב הש"ך בסימן קנ"ז סק"י שהר"ן סובר כהרמב"ם שעל קריבה איכא לאו ומלקות מה"ת ולא כרמב"ן, שתמוה מאד הא ליכא לאו ומלקות אף על הסתכלות בערומה וכ"ש על לספר עמה שליכא לאו, ועיין בגליון מהרש"א שהקשה זה וכתב קשה אטו דבור דאורייתא הוא ונשאר בקושיא. ומה שלא הקשה מתעמוד ערומה אולי משום דעכ"פ אסור מדאורייתא מקרא דונשמרת ואף שבארתי שבשביל איסור זה ליכא דין דיהרג ולא יעבור משום שאינו לאו דג"ע אולי נחית למה שכתבתי שהסתכלות באופן שהאשה באה אצלו לשם זה נחשב מג"ע, ואולי סובר כהר"י שהביא הב"ש סימן כ"א סק"ב דלהביט ביופיה הוא איסור מדאורייתא מקרא דלא תתורו ויסבור שזה ג"כ נחשב מג"ע ולכן הקשה מדבור שודאי אין בזה איסור דאורייתא אבל ודאי שקשה גם מתעמוד ערומה שהרי מפורש בר"ן שהוא מלא תקרבו זה ליכא. ולכן אפשר שהר"ן סובר שהסתכלות כזה שהוא מעשה הכנה משניהם למעשה זנות אף שהחליטו שלא יעשו מעשה הזנות ממש יש בזה לאו דלא תקרבו כהאפשר שכתבתי, וא"כ סובר יותר דאף דבור כזה עם המתאוה לה לזנות עמה הוא קריבה והכנה למעשה זנות משום שגם דבור של אהבה וחבה הם מדברים המכנינים למעשה הזנות, דהא מסתבר שתספר עמו

מאחורי הגדר הם בדברים כאלו שדברים בעלמא לא שייך שיתרפא ואף אם יתרפא לא מסתבר שיאמרו שימות ולא ידבר דברים בעלמא דמ"ש מעמידה לפניו כשהיא לבושה שמשמע שהיו מתירין לו מטעם דכיון שבזה ליכא אלא האיסור מצד כוונתו ליהנות, דהכנה לזנות ליכא בזה, הוא רק איסור דהרהור ונשמרת שאינו מחוייב למות כמו בשביל שאר איסורין וא"כ גם לדבר דברים בעלמא לא יגרע אלא שאירי לדבר עמו דברי אהבה וחבה שהם גם הכנה לזנות כשמתכוונים לזה כהא שמתרפא מזה לכן סובר הר"ן דיש בזה משום לא תקרבו באופן שהוא דוקא, אבל אף אם לא נימא כהר"ן דיהיה בזה הלאו דלא תקרבו שפיר אמרו דאסור להתרפאות בהן אף שלאיסורי דרבנן נימא דאין לו למות כדבארתי הטעם לעיל.

והנה על הסתכלות בלא מתכוין ליהנות אף שיבא מזה לידי הרהור והנאה יש ראיות מפורשות שנדחה מפני פ"ב דהא הגמ' בסוטה דף כ"א שהוא חסיד שוטה ומבלי עולם בטבעה איתתא בנהרא ואמר לאו אורח ארעא לאיסתכולי בה ולאצולה, וברור שאף אם ברי לו שיבא לידי הרהור מחוייב לאצולה וברור שאין חלוק בין אצולי נפשיה לאצולי אחרים, דבהג' דברים אסור לעבור אף בשביל אצולי, אחרים, אלא ודאי שזה לאו הוא מאיסורי ג"ע כיון שרק מדין הרהור הוא האיסור, ואף שמחוייב גם ליגע בה ולהבקה בידי אף שהנגיעה בגופה הוא מלאו דקריבה שהוא לאו דג"ע, נראה פשוט משום דעצם הנגיעה והחבוק אינו משום חבה והאיסור דחבוק ונשוק וכל נגיעה הוא רק כשעושה דרך תאוה, ואף שידע בנפשו שכשיגע בה ויחבקה בידי להוציאה מן הנהר יתכיון גם ליהנות ממנה, אין להחשיב איסור זה על מעשה הנגיעה והחבוק שעושה כיון שהמעשה ודאי אינו דרך תאוה כיון דאף מי שאין לו שום תאוה היה עושה זה והיו האיסור רק הנאה שבלב שיש לו מזה ממילא אין ע"ז איסור קריבה אלא איסור הרהור מקרא דונשמרת שזה נדחה מפני פ"ב.

וגדולה מזה מצינו בב"ב דף נ"ז שאמר ר"ח בר אבא על קרא דעוצים עיניו מראות ברע זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה ומקשה ה"ד אי דאיכא דרכא אחרייתא רשע הוא פרשב"ם ואע"פ שעוצים עיניו שלא הי"ל לקרב אלא להרחיק מן העבירה, אי דליכא דרכא אחרייתא אנוס הוא פרשב"ם אנוס הוא אם מסתכל דרך הליכתו ואנוס רחמנא פטריה ולמה מוקיקו הכתוב להעצים עיניו עיי"ש ולכאורה נהי דליכא דרכא אחרייתא אינו אנוס דהרי אפשר לו שלא לילך כלל לשם ואף שצריך לילך לשם לפרנסתו ולעבודתו ולשאר צרכיו מה בכך הא

Based on the Gemara mentioned above, Rav Moshe writes that one is permitted to work in a place where there are temptations to sin, and can rely on himself that he will focus his mind elsewhere and not be pulled into immoral thoughts. He should try as much as possible not to look at anything inappropriate.

Regarding shaking hands with women, Rav Moshe writes that those who are lenient do not consider a handshake to be *derech chiba*, but it is difficult to rely on this. In a different Teshuva though, he writes unequivocally that handshaking is forbidden (O.C. 1, 56).

אגרות משה אבה"ע ח"א סימן נו ד"ה והנה על הסתכלות עד סוף התשובה אם אין ברירה מותר לעבוד במקום סנינות ורשאי לסמוך על עצמו שיסיה דעתו ולא יהרהר, וככל האפשר צריך להשתדל שלא להסתכל, וע"ש בסוף דבריו שהנוהגים להקל בתקיעת כף לאשה שמושיתה לו ידה הוא שסוברים שאין זה דרך חבה, אבל קשה לסמוך ע"ז. אמנם במק"א (או"ח ח"א סימן קיג ד"ה ולהושיט) כתב בהחלט לאסור לתקוע כף עם אשה, שהוא נכלל באיסור לא תקרבו.

להיות אצל הים נמי אם סיבר שלא יבוא לידי הרהור מותר להיות שם אם אינו מוצא מקום ושעות שאין שם נשים ואם אינו בטוח צ"ע לדינא. וברחובות שבעוה"ר הולכות פרוצות הרבה שהוא דבר שא"א לאסור. צריך להשתדל בכל האפשר שלא להסתכל והעיקר להסיח דעתו מכל הרהור. ומסתבר שברחובות הוא דבר נקל להסיח דעתו משום שטרוד בהליכתו שלא יזק ולא יזיק אבל בכל אופן א"א לאסור דבר שאין יכולין לעמוד בה.

ובדבר שראית שיש מקילין אף מיראי ה' ליתן יד לאשה כשהיא מושיטה אולי סוברין דאין זה דרך חבה ותאוה אבל למעשה קשה לסמוך ע"ז. והנני ידו מוקירו.

משה פיינשטיין

פיומן נז

באיסור פריעת הראש לאלמנה במקום הפסד גדול

נשאלתי בדבר אשה שנתאלמנה וצריכה לפרנס בניה ואינה מוצאה להשתכר למשרה שיהיה כדי לפרנס את בניה אלא באם לא תכסה את ראשה כשתהיה בהאפיס לעבוד במשרתה אם רשאה. והשבתי שיש להתיר לה בצורך גדול כזה. דהא פשוט שאף להב"ש והדגמ"ר בסי' כ"א סק"ה שסברי מירושלמי שגם אלמנה אסורה ללכת פרועת ראש הוא רק מצד דת יהודית דמדאורייתא הא רק בא"א נאמר. ולכן כיון שיש לפרש דמאחר שלא נאמר בתורה בלשון איסור הוא רק חיוב עשה שתלך בכיסוי הראש. ומסתבר לע"ד שבזה פליגי ב' הלשונות ברש"י כתובות דף ע"ב בפירוש הילפותא דללישנא קמא שפי' דמדעבדינן לה הכי לנוולה מדה כנגד מדה כמו שעשתה להתנאות מכלל דאסור סובר שהוא איסור ועיין בריטב"א שכתב לפי' זה דרש"י מכלל דפריעת הראש פריצות הוא לאשה שלכן ודאי הוא איסור וללישנא בתרא שפי' מדכתיב ופרע מכלל דהיא שעטא לאו פרועה הוה ש"מ אין דרך בנות ישראל לצאת פרועות ראש משמע דהוא ענין מצוה עליה ללכת בכיסוי הראש ולא ענין איסור רק שממילא נעשה איסור דהא עוברת על העשה כשהולכת פרועת ראש ומסיק רש"י שכן עיקר. והחלוק לדינא הוא דאם הוא איסור יש לאסור אף בהפסד גדול שתפסיד כל ממונה אבל אם הוא רק חיוב עשה הוי גם אונס ממון דיותר מחומש אונס דבעשה חיוב רק עד חומש.

אונס ממון אינו אונס לדחות איסורין. ולכן צריך לומר דכיון דהאיסור הוא רק משום חשש שיבוא לידי הרהור רשאי לסמוך על עצמו שיסיח דעתו מהן ולא יהרהר מחמת שיסתכל בהן כשיש לו צורך ללכת שם לצרכי פרנסתו וכדומה ואינו מחוייב לחשוש ע"ז ביותר ולהפסיד ממנו ולמנוע משאר צרכיו. ורק כשאין לו צורך לעבור כאן כגון באיכא דרכא אחריתא וה"ה כשאין לו צורך לילך שם דהולך רק לטייל שאף בליכא דרכא אחריתא הוא אסור לסמוך על עצמו שיסיח דעתו דהא זהו האיסור ונשמרת שלא יסמוך על עצמו לומר שלא יהרהר אבל במקום צורך רשאי לסמוך שלא יהרהר. ומכיון שרשאי לילך ולא לחוש להרהור דבלי"ז היה אסור לילך אף להעצים עיניו שיש עדיין לחוש להרהור א"כ אין לו להעצים עיניו דהכ"נ אנוס הוא להסתכל דרך הליכתו ואונס זה הא סגי שיפטריה רחמנא מאיסור לסמוך על עצמו דסובר דלענין הרהור אין חלוק בין עוצם עיניו ללא עצם כיון שיודע שהן מגולות במקום המכוסה ובשביל זה עצם עיניו ומתרחץ דאפ"ה מיבעי ליה למינס נפשיה כשאפשר לו מדרך חסידות כדפרשב"ם. והטעם אולי בשביל זה יהיה טרוד שלא להרהר וגם אולי הראיה ממש יגרום גם להסתכל ביותר. עכ"פ חזינן שאף בשביל הפסד ממון ושאר צרכים שצריך לעשות רשאי לילך למקום שמגלות השוק והזרועות שהם מקומות שדרכן לכסות אף שיהיה מוכרח להסתכל. ואף כשלא יוכל לעצום עיניו אף לבעלי נפש. וכשיכול לעצום עיניו מדינא אינו מחוייב כיון שהוא דבר קשה לפניו ורק ממדת חסידות יש לו למינס נפשו ולעצום עיניו. והנה מדסתם בגמ' משמע יותר שאף שלא בטוח שלא יבוא להרהור נמי מותר לילך בליכא דרכא אחריתא לעשות צורך פרנסתו ושאר צרכיו. מטעם שאיסור הרהור אינו מצד עצמו אלא כדי שלא יבוא לידי טומאה בלילה שלא ברור הדבר שיבוא לידי טומאה אלא שיש לו לחוש לזה לכן לא מחוייב למנוע מצרכיו ולהפסיד פרנסתו בשביל הספק. אבל לא מסתבר להקל כ"כ דכיון שהקרא אסר להרהר מצד ספק זה הרי נמצא שהרהור הוא כבר איסור בעצם וממילא כיון שיודע שא"א לו בלא הרהור איך יהיה מותר לו לעבור על איסור שבתורה בשביל פרנסתו וצורכו בלא פ"נ. אך אולי כיון שבקרא נאמר הטעם דשמירה משום שיבוא מזה לדבר רע הוא כנאמר שאינו איסור ברור ולכן צ"ע לדינא במי שלא בטוח שלא יבוא להרהר. אבל במי שסובר שיותר נוטה שלא יבוא בזה לידי הרהור מותר לילך לפרנסתו ולשאר צרכיו בליכא דרכא אחריתא במקום שיושבנות הנשים מגולות בשרן שדרכן לכסות. וכן אם צריך לרפואה

יודע שטבעו רע ויבוא מזה לידי קישוי אבן אסור לו לילך או גם לעבודתו. אבל ח"ו לאדם להיות כן דבא זה מבטלה כדאיתא בכתובות דף ג"ט על האשה וה"ה על האיש וצריך לעסוק בתורה ובמלאכה ולא יהיה כן.

ובדבר לעשות מנין מיוחד ביו"ט בבקר שיבואו אגב או אנשים להתפלל ולהזכיר נשמות וילכו אח"כ לעבודתם ויחללו יו"ט. איני רואה בזה איסור מסייע ידי עוברי עבירה, כי אם לא יהיה מנין נמי לא ימנעו מליילך לעבודתם כמו שלא נמנעו מאיסור החמור דשבת יו"ט, וא"כ אין בזה שום סיוע לעבירה דחלול יו"ט.

משה פיינשטיין

סימן טו

בענין יחוד עם בתו ואשה אחרת אם מותר

ר"ח מנחם אב תשכ"ב.
מע"כ ידידי מהר"ר שלמה אליהו מילער שליט"א.

בדבר להתייחד עם בתו ואשה אחרת שהפ"ת סימן כ"ב סק"ב הביא מספר זכור לאברהם שאסור וטעמו משום דהבת לא תשמור את אביה, דאי הוא דבר תמה כדקשת מ"ש מדין המחבר בסעיף ה' שכתב שאסור לאשה להתייחד אפילו עם אנשים הרבה עד שתהיה אשתו של אחד מהן שם הוא האשה של אחד מהן לא תשמור את האנשים האחרים ומ"מ מותר מטעם שכתב הב"ש סק"ח דכיון דאשה זו לא תזנה ברשה השניה ג"כ לזנות, א"כ גם בבתי ועוד אשה כיון שבתו לא תזנה ברשה השניה נמי מלזנות. והוא טעם המפורש ברש"י קידושין דף פ' בטעם איסור יחוד עם ב' נשים שכתב מפני שדעתן קלה ושתיהן נחוצות להתפתות ולא תירא זו מחברתה שאף היא תעשה כמותה עיי"ש, הרי הוא כמפורש שאם אחת מהן לא תזנה תירא מחברתה והיה מותר.

אך שיש לומר בטעמו דיש לחוש שבת לא תגיד על אביה שלכן אף שהיא לא תזנה מ"מ לא יירא אביה מלזנות עם אשה האחרת וכן האשה לא תירא מלזנות משום שיסמכו שהבת לא תרצה להגיד

מתיר גם הב"י. אף שלא משמע כן לשון הב"ש דלא הזכיר שם שאיריי בבבלי לאשתו גדה ובש"ע הא איירי בכל עריות, מ"מ מוכרחין לומר דמל"כ וכתב בתשובה אפילו אם אינו עושה דרך חבה עד הש"ך השיג עליו בחנם הוא ענין אחר המסתעף מזה, ולא קאי על עריות דש"ע אלא באשתו גדה וסובר כדבארתי לתוה"ש.

עכ"פ לדינא בנשים אחרות אף בא"א ונדות ונבריות ליכא איסור שלא בדרך תאוה לכוי"ע, ולכן לא שייך לחוש מללכת בסאבוויי ובאסעס בשעת הליכה לעבודה שדחוקים ודחופים אנשים ונשים אף שלא יוכל ליהרר מנגיעה ודחיפה בנשים, דהנגיעה בלא מתכוין מחמת שא"א לו ליוהר אין זה דרך תאוה וחבה. ובאם הלך שם גם עם אשתו גדה ויהיה באופן שלא יהיה אפשר ליוהר מליגע בה, אף שלא מצוי זה דהא יכולה לעמוד במקום אחר, אבל אם ידמן כן, תליא לכאורה במחלוקת הש"ך עם הב"י לפי תוה"ש והב"ש לפ"מ שבארתי, דלהש"ך אין לאסור כיון שאינו דרך תאוה, ומצד התרחקות נמי לא שייך לאסור, שלא נאסרו אלא דברים שעושים כהרגלם שלא ישכחו שהיא גדה ויעשו כהרגלם גם בתשמיש, זה ליכא בסאבוויי ובאסעס שאין זה כהרגל הוא עם אשתו אלא כהרגלם עם כל בנ"א. ולהב"י יש לכאורה לאסור דמצד שגס בה קרוב שיהנה מנגיעתו בה אף שתהיה שלא במתכוין, אבל מסתבר שבנגיעה שלא במתכוין אף באשתו לא שייך לחוש שיבוא ליהנות מנגיעה זו, דרק למשש הדפק שבמתכוין נוגע בה אף שהוא לכוונת היתר לידיעתו לרפאותה סובר הב"י שקרוב הדבר שיבוא גם ליהנות מזה, וכ"ש שאין לחוש בנגיעה מחמת דוחק רבוי בנ"א שאין שם המקום לחשוב ליהנות מזה, שלכן אף להב"י אין לחוש אף כשיודמן כן גם באשתו גדה.

וכן ליכא איסור מהאי טעמא גם לישב אצל אשה כשליכא מקום אחר דג"כ אין זה דרך תאוה וחבה, ועם אשתו גדה כשצריכין לישב דחוקים יש אולי לאסור להב"י, אבל כיון שרוב האחרונים משמע שסברי כהש"ך, וגם להב"י אין ברור לאיסור דאפשר שאף בישיבה סמוכים אין לחוש לכוונת הנאה לכן אין לאסור.

אבל אם יודע שהוא יבוא לידי הרגור יש לו למנוע מללכת או אם אין נוחץ לו, האם מוכרח לילך או ג"כ לעבודתו אין לאסור לו אף בכה"ג, ויתחוק להסית דעתו מהן ולהרהר בדברי תורה כעצת הרמב"ם שם הי"ט וע"ז יוכל לסמוך וליילך לעבודתו, האם

אגרות משה אבה"ע ח"ב סימן יד

בענין נסיעה באוטובוס שבהכרח יבא לידי נגיעה בנשים, כתב להתייר מחמת שאין נגיעות של חבה, וצריך להתחוק שלא יבא לידי הרגור וע"ע מש"כ באבה"ע ח"ד (סימן לב אות ט) לבאר דבריו לחלק בין זה לתקיעת כף, שכלל הדברים הוא שכל שהוא דרך חיבה אסור מדאורייתא, ולדעתו גם תקיעת כף נכללת בזה, ואם אינו דרך חיבה מותר לגמרי.

One is permitted to travel on crowded public transportation, even if he will inevitably be coming in contact with women, because such physical contact is not *derech chiba*. However, one must be careful to focus his mind on other things so as not to occupy his mind with immoral thoughts. In another *Teshuva* (E.H. 4, 39:9), Rav Moshe was asked to clarify his position. He writes that all contact that is *derech chiba* is absolutely forbidden, which in his opinion includes handshaking. Whereas, any contact that is not *derech chiba* is completely permitted.

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

הנהגות הגר"א

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

תורת אור השלם

א) וירקא כב יג
ב) וירקא סה יב
ג) וירקא סה יב
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

הנהגות הגר"מ

א) וירקא כב יג
ב) וירקא סה יב
ג) וירקא סה יב
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

הנהגות הגר"ש

א) וירקא כב יג
ב) וירקא סה יב
ג) וירקא סה יב
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

הנהגות הגר"ח

א) וירקא כב יג
ב) וירקא סה יב
ג) וירקא סה יב
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

הנהגות הגר"ז

א) וירקא כב יג
ב) וירקא סה יב
ג) וירקא סה יב
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

הנהגות הגר"ק

א) וירקא כב יג
ב) וירקא סה יב
ג) וירקא סה יב
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

ע

עין משפט
גר מצודה

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

תוס' ר"י הוקן

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

ליקוטי רש"י

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

ליקוטי רמב"ם

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

ליקוטי רמב"ם

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

ליקוטי רמב"ם

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

ליקוטי רמב"ם

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

לא תאכל. ואפילו זרע אין לה וזקנה אל בית אביה^א חזרת לתרומה ואינה חוזרת למוט וזקן^ב לשכניה בן ארזה. יסרכל היה: ותו במאי דהווי דהו בני. לעוביה ולבנו מנשים הללו מנת שכניה ומנת משלם: ותו אפי' היו להם ממנאי למצול עלו אומם נשים וניסיהם דילמא בלחן יסרכל נטרו זמי גדליה אומם שכניה ומנשלם ושם נשאו טוביה וזנו אל עובדיהם וזנו אל אומם וזנעם אל משרלם אל היינו שמוקי ואסופי^ג: ל' צענשה כדום. שהיו מגלי עריות דכמי (בגלתי ט) רעים ומטאלי רעים בגופם ומטאלי בגממות ואמרינן בחלק (בבבבב)

לא תאכל: גירי וחרורי: מגול אמר רב חסדא דאמר קרא^ד וכל הנברל צממאות גויי הארץ אלהים: ממזרי: מגול דכתיב^ה וישמעם סבבלא החרוני וטוביה העבר העמוני וכתבי^ו כי רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי חתן הוא לשכניה בן ארזה ויהונן בנו לקח את בת משלם בן ברכיה קסבר עובר כוכבים ועבר הבא על בת ישראל הולד ממזר הניחא למ"ד הולד ממזר אלא למאן דאמר "הולד כשר מאי איכא למיזר ותו ממאי דהווי ליה בני דילמא לא הווי ליה בני ותו ממאי דהכא הווי להו וסליקו דילמא התם הווי אלא מהכא^ז ואלה העולים מתל מלח תל הרשא כרוב אדון ואמר ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם תל מלח אלו בני אדם שדומים מעשיהם למעשה כדום שהנפדה לתל מלח תל הרשא בני שקרא אבא ואמו משתקרו ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם זה הוא אסופי שנאמר מן השוק כרוב אדון ואמר רבי אבהו אמר אדון אני אמרתי הווי ישראל לפני חשובים ככרוב והם שמו עצמם כנמר איכא דאמרי אמר רבי אבהו אמר אדון אע"פ ששמו עצמם כנמר לן חשובים לפני ככרוב אמר רביה בר בר חנה כל הנושא אשה קטנה הונגת לו מעלה עליו הכתוב כאילו חרשו לכל העולם כולו וזרעו מלח שנאמר^ח ואלה העולים מתל מלח תל הרשא אמר רבה בר רב אדא אמר רב יבל הנושא אשה לשום כמון הווי לו בנים פלמ תלמוד לומר^ט עתה יאכלם הדרש את חלקיהם ושמו תאמר חלקו ולא חלקה תלמוד לומר חלקיהם ושמו תאמר לזמן מרובה ת"ל חדש מאי משמע אמר רב נחמן בר יצחק הדרש נכנס וחדש יצא וממנום אבד ואמר רבה בר רב אדא ואמרי לה אמר רבי סלא אמר רב המנונא^י כל הנושא אשה שאינה הונגת לו אלהו כופתו והקב"ה ורצעו ותנא^י על כולם אלהו כותב והקב"ה חותם או לו לפוסל את זרעו ולפונם את משפחתו ולנושא אשה שאינה הונגת לו^{יא} אלהו כופתו והקב"ה ורצעו וכל הפוסל פסול ואינו מדבר^{יב} כשבחא לעולם ואמר שמואל דבמומו פוסל ההוא גברא דמגנדרעא דעל לבי מטבחיא בפומבדייתא אמר להו הבו לי בישרא אמרו ליה נטר עד דשקיל בשמיעיה דרב יהודה בר יוחנא ולגיבין לך אמר מאן יהודה בר שויסקאל דקדים לי דשקל מן קמאי אזלו אמרו ליה לרב יהודה שמתיה אמרו^{יג} רגיל דקרי אינשי עברי אכרין עליה דעבדא הוא אול ההוא אומניה דלינא לקמיה דרב נחמן אייתא פיתקא דהומנא אול רב יהודה לקמיה דרב הונא אמר ליה אויל או לא אייתל אמר ליה ר' יובי מן קמאי אינשי א"ל ובו מן גברא רבה אלא משום יקרא דבי נשיאיה קום יול אתא אשכחיה דקעבד מעקה אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הונא בר אידי אמר שמואל 'כין שנתמנה אדם פרנס על הצבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלישה א"ל פורתא דגונדרייתא הוא ארבע עבדינא א"ל מן סניא מעקה דכתיב באורייתא או מחיצה דאמור רבנן א"ל ר' יובי מן קמאי אינשי א"ל ובו מן ספסל דאמור רבנן או איצטבא^{יד} דאמרי אינשי א"ל ליכול מר אתרונגא אמר ליה הכי אמר שמואל כל האומר אתרונגא תילתא בריות רוחא או אתרוג דקרייהו רבנן או אתרוגא דאמרי אינשי אמר ליה לישתי מר אנבנא אמר ליה מן סניא מעקה דקרייהו רבנן או אמר דאמרי אינשי אמר ליה תיתי דונג^{טו} תשקנן אמר ליה הכי אמר שמואל א"ן משתמשים באשה קטנה היא כפידוש אמר שמואל 'אין משתמשים באשה כלל בין גדולה בין קטנה נשרד ליה מר שלמא לילתא א"ל הכי אמר שמואל 'קול באשה ערוה אפשר ע"י שליח א"ל הכי אמר שמואל א"ן

מזרית: בא"ז חרשו כו. משום דלא יכלו להגיד וימסו קרי להו מל מלת. מרשא לשון מרש: בניי זרים. מלשה פסולה לו ולשם ממון דכרע כדמתיים קרא יאכלם חדש אל מלקיים ממון שנשאה לשמו יאכלם נחשד אחד: ושמו תאמר חלקי. כגון נכסי לן ברו: ו"א ח"קיה. כגון נכסי מלוג דהיא לאו איסורא עבדא שמריה לישא למימס: שאינה הונגת. פסולה לו: כופתו. חלקיה כד"ד כופתן שמי דיו על העמוד נוספת נכות (דף טז:) כופתו קשירו: ורצעו. מלקיה ברעיה: וע"י כ"ס. כהני לייס וישראלים: איהו כותב. מל דקאמרי ואלו או לו לפוסל זרע ולפונם את משפחתו כגון נשא אשה שאינה הונגת לו: 'להי עליה לזו אלהו דכמי מנקרין הוא דא"ל מקמי דהוא חמי מן כפמיה אלל שם מלך הוא שהוא סופר למעלה: כל הפוסל מנדף ממיד את המשתפות הוא עצמו פסול ואינו מנדף בשמה לעולם על דרכו על פסול לדבר בשמה הכריות לעולם נטר עד דשקיל שמיעה דרב יהודה. המנון עד שיטול שלטונו על רב יהודה שמועל כן לטול: בר שויסקא. לשון נגלי גרמין אוכל שויסקי ללי כלאמר נשפתיים (דף טז:) בלמנוני פסח מנרים מן למה לן דל שויסקי עבדיהו בשם רבינו הלוי: שמתיה כלאשכחן דמנדים לכבוד^{טז} הרב צמועד קטן (דף טז): אמרו י"ה. לרב יסודה רגיל ההוא גברא דקרי לאינשי עבדי: קמיה דרב הונא. למנן צו אל ים לו ללך לפני רב נחמן: א"י מיבני ד' צמי"א. לפני רב נחמן שאתה גדול ממנו ואמה ראש צוממדייתא ורב נחמן ראש צוממדייתא ודין לראש גלותא ותמיהה דבי נשיאה כלאמרין קרא דבי נשיאה. שהוא חמא נשיא: אמר נשיאות בפני נשיאה. שגגא הוא וספלות לזר כספופים לזר שאין לו מי עשעה מלכאמו: יהוה מעקה בלחש הלשונות: בי מני. כלומר^{יז} מעבור ותיי לשון מורה ולשון שאר בני אדם שאתה מדבר צממין פסח ומתכחית היה רב יסודה לתופסו דבריו לקנטרו להודיע שלח היה לו להשגח עליו להמיע לפינו: אקריפשא. ספסל: תילתא בריות רוחא. מתוך ששלת רוחו גסה הוא משנה דביטרו: אנבנא. כוס שהוא רביעית והיו גילין לשמות כוס אחד ממשקה העשוי לשמותו שמתית וקוריהו אספרגוס צממית (דף טז): אנפך. כוס של רביעית^{יח} ולשון אנפך היה שגור צפיה: תיתי דונג. תבל צמי שכן שמה: אין משתמשים באשה. שלח ילמדנה להיות רגילה בין הנשים: קטנה היא. רב נחמן קאמר לה: י"תתא. שם אשמו: קול באשה ערוה. שנאמר השמיעה את קולך^{יט} ואם שאלו בשמותו משיני: אמר י"ה רב נחמן. אפסך לשלח לה שלחם שלום ע"י שליח: א"ן

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

א) ממי דליף פסק א
ב) קתני פסק א
ג) וירקא כב יג
ד) וירקא סה יב
ה) וירקא סה יב
ו) וירקא סה יב
ז) וירקא סה יב
ח) וירקא סה יב
ט) וירקא סה יב
י) וירקא סה יב

שאלת שלום לאשה

גמרא קידושין דף ע

רב נחמן ורצעו שבתו נתן לרב יהודה לשותות, ודחהו ר"י שאסור להשתמש באשה כלל בין גדולה בין קטנה. גם אמר לו שאסור לשלוח שלום לאשה אפילו ע"י בעלה. וע' בתוס' דדוקא לשלוח לה אסור, אבל מותר לשלוח את הבעל בשלום אשתו.

When R. Nachman suggested that his daughter serve R. Yehuda, R. Yehuda objected and said that one may not make use of the service of a woman, young or old. When R. Nachman asked that he send regards to R. Nachman's wife, again R. Yehuda objected and said that it is forbidden to send personal regards to a woman even through her husband. According to Tosafos, although sending regards to the woman is prohibited, a man may inquire about the welfare of another man's wife.

אבן העזר כא הלבנות אישות

סעיף ו' ז' אין שואלים בשלום אשה כלל. כלומר אפילו שלא לשלום לה שלום רק לשאלו על שלומה גם זה אסור, רק לבעלה מותר לשאול מה שלום הגברת. והטעם פשוט, כי בחולי האחר יגיד לה שפלוני שלם על שלומך ויצאו ליד חיצה. אבל לשלום, אפילו ע"י בעלה אסור. והכי אמת נהיה צ"מ פרק השוכר דף פ"ז [ע"א] דע"י אחר אסור לשאול בשלומה, דקאמר על ידי בעלה שאני משמע נהיה מה שמוחר על ידי בעלה אסור ע"י אחר. וצ"מ [אות ד'] שהיה אחרים לבעלה, והוא נגד הגמרא הנ"ל דלמרינן צפירות ע"י בעלה שאני. ועיין צ"מ מ"ש דבמחלת

ו' ז' אין שואלים בשלום אשה כלל אפילו על ידי שליח ואפילו על ידי בעלה אסור לשלוח לה דברי שלומים ואבל מותר לשאול לבעלה איך שלומה.

ציונים ומקורות (ב) רמב"ם פכ"א מאיסורי ביאה ה"ה וטור. (ג) לשון הטור.

האיגרת יכול לשאול בשלום זוגתו, אך לנסוף אסור לכתוב ותאמר שלום לזוגתך:

וכתב צ"מ [סק"ו] וז"ל, ונראה דיש חילוק בזה, דעיון לחוד אין נכון צפני אחרים [דוקא] צאשמו, משום [ד]הרואה יבוא ליד הרהור דנוכח קירוב שלהם ע"י תשמיש, אבל צמחו ואחותו ונכד[ותו] שאין כאן זכרון תשמיש מותר צפני אחרים, אבל שכיבה בחיקה פשיטא דאסור אפילו שלא צפני אחרים, וצאשאר עריות אפילו צפניה אסור אפילו עיון צראשו לחוד, כנלע"ד, עכ"ל: סעיף ו' (ג) אבל מותר לשאול לבעלה. וה"ה לשאול לאחר על שלומה מותר, והא דכתבו הפוסקים על ידי בעלה, משום דמזיניו צמלאכיס דשאלו ע"י אברהם. כ"כ צ"ח [אות ד']. מיהו צ"מ פרק

השוכר [ב"מ פ"ז ע"א] דמירך על ידי בעלה שאני, משמע לשאול לאחר על שלומה אסור, וכ"כ צ"מ [סק"ו]. ומהו נהגו לכתוב בתחילת איגרת

מורי והב

ממה שאמרינן בגמ' ב"ב פרק חזקת הבתים [ג"ח ע"א] דר' בנאי לא רצה לכונוס למערה דהיה שם אברהם דגנאה בכנפיה דשרה ומעינא ליה ברישיה, ואמר אברהם ליעול דמידע ידיע דיצר הרע בהאי עלמא ליכא. *ומזה יליך בגמ' [שם ל"א מדפי הרי"ף] דרך ארץ שאין ראוי להתנהג עם אשתו בכיוצא בזה בדברים אלו לפני אחרים, עכ"ל. וכתב בדרישה [אות ד'] דגנאה לו דוקא לשכב בחיקה אסור, אבל לעיין ברישיה כשהוא יושב אפשר דמותר, אבל בתשובת רשב"א [ח"א] סי' אלף קפ"ח משמע דגם עיון ברישיה אין נכון, שמדמה זה ליציקה על הידים. [ורש"י] [ורשב"ם] פירש בגמ' [ב"ב ג"ח ע"א ד"ה אמר ליה וד"ה דמידע] מידע ידיע דיצר הרע וכו' דאין כאן חוצפא דאיגניא [*כאנפיה] בכנפיה דשרה דמידע ידיע דיע דיעה"ד ליכא בהאי עלמא [ולא צריכא לאיצטונוי מניה, עכ"ל]. משמע דהעיקר משום דגניא בחיקה הוא, וקשה דאי"כ למה הוצרכו להזכיר

דמעינא ברישיה. ונ"ל דתרי טעמים היו שם שלא רצה ר' בנאי ליכנס שם, בפני אחרים משום צניעות, כההיא מעשה שהטיח באשתו תחת התאינה והלקוהו [נכמות צ' ע"ב סנהדרין מ"ו ע"א], וגם כאן הוה מעין תשמיש בזה שנית, שלא יעורר תאות אחרים ע"י זה שיבואו לידי הרהור שיוכרו תשמיש ע"י זה, ע"כ אמר דמצד אברהם עצמו היה שלא כהוגן ח"ו ששכב בחיק אשתו, שנית אפילו עיון ברישיה לחוד אינו נכון כדי שלא יביא אחרים לידי הרהור. ועל זה השיב אברהם דאפילו השכיבה בחיקה אין איסור בו, דבהאי עלמא א"צ לצניעות, דידוע שאין כאן תשמיש, ממילא אין כאן איסור אפילו לדידיה ומכ"ש לאחרים. וא"כ מוכח מזה דאפילו עיון בראשו לחוד אינו נכון בפני אחרים. ונראה דיש חילוק בזה, דעיון לחוד אינו נכון בפני אחרים דוקא באשתו, דכל הרואה זה נזכר לקירוב שלהם ע"י תשמיש ויבוא לידי הרהור ע"י זה, משא"כ בבחור ואחותו ונכד[ותו] דאין כאן זכרון תשמיש, מותר בפני אחרים, אבל שכיבה בחיקה פשיטא דאסור בכלום אפילו שלא בפני אחרים, דדבר זה הוא קירוב גדול. ובשאר עריות ואפילו בפניה אסור אפילו עיון בראשו לחוד. כן נראה לענ"ד נכון: סעיף ו' [*] [א] [ז] אבל מותר לשאול לבעלה כו'. כתב רש"ל [בביאור לטור], ולפ"ז נהגו היתר באיגרת שלומים שלנו [שפורטים] בו האשה, ואעפ"כ נהגו להחמיר שלא להזכירה בשמה, עכ"ל. וכתב מ"ח ז"ל [ב"ח אות ד'], היינו שבתחילת האיגרת כותבין ולאשתך כו', אבל בסוף האיגרת שרגילין לכתוב ותאמר שלום לפלוני, אסור לכתוב ותאמר שלום דאסור. ונ"ל דכל זה הוא מצד שמראה אהבה בדישת שלום, אבל אם יש צורך לזה, כגון שלא היתה בקו הבריאה או כיוצא בזה, מותר לכתוב תודיעני משלום אשתך:

ביאור הגר"א

סעיף ו' כג. אפילו כו' ואפילו כו'. שם [בגמ' קדושין ע' ע"א-ע"ב המובאת בבאה"ג אות צ': כד. אבל כו'. מוס' שם [ג"כ ד"ה אין] מהא דפרק (ד') [ד' דצ"מ פ"ז ע"א]. ושם [בתוס' ד"ה על] לא כתבו כן:

פתחי תשובה

סעיף ו' ד. אפילו על ידי שליח. וצ"ע גבי אלישע שאמר לגיחזי רוק נא לקראתה ואמר לה השלום לך כו' [מלכים ב' ד' כ"ו]. הגהת יד אפרים. ולפי דברי הריטב"א סוף קדושין שהבאתי בס"ק הקודם לק"מ:

צקו הנראה מותר לכתוב תודיעני משלום אשתך. [מב"ש סקי"ג]:

נחלת צבי

סעיף ו' ט. אין שואלין בשלום אשה כלל. שמתוך שאילת שלום יהיו רגילים זה עם זה ע"י [שלומה] ויצאו ליד חיצה: .י. אבל מותר לשאול לבעלה איך שלומה. כ"כ התוס' פרק עשרה יומסקין [קדושין ע' ע"ב ד"ה אין שואלין]. ולמדו כן ממה שאמרו המלאכים [בראשית י"ח ט'] ליה שרה אשתך. וכתב רפ"ק ז"ל [דרישה אות ו'] על שם מהרש"ל [בביאור לטור] שנהגו היתר באיגרת שלומים [שפורטין] *שפורטין] לאשה, אבל לא להזכיר שמה. וכתב מ"ח ז"ל [ב"ח אות ד'], והיינו לומר שבתחילת האיגרת כותבים וע"ש זוגתך כו', אבל בסוף האיגרת שרגילין לכתוב ותאמר שלום לפלוני, אסור לכתוב ותאמר שלום לזוגתך, דהיינו שאילת שלום ששולח לה ע"י בעלה דאסור, ע"כ:

דמעינא ברישיה. ונ"ל דתרי טעמים היו שם שלא רצה ר' בנאי ליכנס שם, בפני אחרים משום צניעות, כההיא מעשה שהטיח באשתו תחת התאינה והלקוהו [נכמות צ' ע"ב סנהדרין מ"ו ע"א], וגם כאן הוה מעין תשמיש בזה שנית, שלא יעורר תאות אחרים ע"י זה שיבואו לידי הרהור שיוכרו תשמיש ע"י זה, ע"כ אמר דמצד אברהם עצמו היה שלא כהוגן ח"ו ששכב בחיק אשתו, שנית אפילו עיון ברישיה לחוד אינו נכון כדי שלא יביא אחרים לידי הרהור. ועל זה השיב אברהם דאפילו השכיבה בחיקה אין איסור בו, דבהאי עלמא א"צ לצניעות, דידוע שאין כאן תשמיש, ממילא אין כאן איסור אפילו לדידיה ומכ"ש לאחרים. וא"כ מוכח מזה דאפילו עיון בראשו לחוד אינו נכון בפני אחרים. ונראה דיש חילוק בזה, דעיון לחוד אינו נכון בפני אחרים דוקא באשתו, דכל הרואה זה נזכר לקירוב שלהם ע"י תשמיש ויבוא לידי הרהור ע"י זה, משא"כ בבחור ואחותו ונכד[ותו] דאין כאן זכרון תשמיש, מותר בפני אחרים, אבל שכיבה בחיקה פשיטא דאסור בכלום אפילו שלא בפני אחרים, דדבר זה הוא קירוב גדול. ובשאר עריות ואפילו בפניה אסור אפילו עיון בראשו לחוד. כן נראה לענ"ד נכון: סעיף ו' [*] [א] [ז] אבל מותר לשאול לבעלה כו'. כתב רש"ל [בביאור לטור], ולפ"ז נהגו היתר באיגרת שלומים שלנו [שפורטים] בו האשה, ואעפ"כ נהגו להחמיר שלא להזכירה בשמה, עכ"ל. וכתב מ"ח ז"ל [ב"ח אות ד'], היינו שבתחילת האיגרת כותבין ולאשתך כו', אבל בסוף האיגרת שרגילין לכתוב ותאמר שלום לפלוני, אסור לכתוב ותאמר שלום דאסור. ונ"ל דכל זה הוא מצד שמראה אהבה בדישת שלום, אבל אם יש צורך לזה, כגון שלא היתה בקו הבריאה או כיוצא בזה, מותר לכתוב תודיעני משלום אשתך:

באר הגולה

וכ"כ נספר שני לוחם הצרים [שער האותיות אות ק' קדושת היוזג ד"ה כתב הב"ח] וצ"מ [אות ג']. סעיף ו' ג. ממימרא דשמואל, קדושין דף ע' ע"ג. ק. מסקנת הגמרא צ"מ דף פ"ז ע"א כמו שמירך המפרש, הביאו

באר היטב

סעיף ו' יא. אבל מותר לשאול לבעלה איך שלומה. וה"ה לשאול לאחרים על שלומה מותר. כ"כ הנ"מ. מיהו צ"מ צ"מ דף פ"ז ע"א דמירך שם ע"י בעלה שאני, משמע לשאול לאחר על שלומה אסור. ומה נהגו לכתוב בתחילת איגרת בשלום זוגתו, אבל בסוף הכתב שרגילים לכתוב ותאמר שלום [לזוגתו] [לזוגתך] אסור, דהיינו שאילת שלום ששולח ע"י בעלה. צ"מ. וכתב ע"י, אם לא היתה

נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב
נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב
נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב
נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב

דפוס: [נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב]
דפוס: [נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב]
דפוס: [נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב]
דפוס: [נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב]

נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב

בדפוסים: [נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב]
דפוס: [נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב]
דפוס: [נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב]
דפוס: [נ"פ רש"י קדושין ע' נ"ב]

It is forbidden to personally inquire about a woman's welfare, and one may not even send her personal regards through her husband. שו"ע אבן העזר סימן כא סעיף ו' אסור לשאול בשלום אשה, ואפילו לשלוח שלום לאשה ע"י בעלה אסור.

קירוב דעת דרך ארץ כן הוא שהאב שואל בשלום ורעו וחוב הוא עליו וכן אחיו לאחותו ועקרי העניינים האלה תלוי הכר לפי דעת ויראת שמים ואם יצרו נכנע וכפוף לו ואין מעלה טינא כלל כלל אין חשש בשאלת שלום (וימכ"ל סס) ולכן מצינו באלישע שאמר למשרתו רוע נא לקראתה ואמר לה השלום לך אך משם אין ראייה דע"פ הדיבור עשה הכל שהרי נביא היה וצ"ע מכ"מ פ"ו, אלא דצ"ל מדכתוב בתורה למידין הימנה וא"כ גם מאלישע ראייה:

אין להמוה על המנהג שנהנו בכל תפוצות ישראל כשבאים אורחים לבית בעה"ב ואשת הבעה"ב מכבדם מאכילם ומשקם ומוזגת להם כוסות והרי אין משתמשים באשה דאין איסור כלל בזה ולא מיבעיא אם הבעה"ב מיסב עמהם דהרי היא משמשת לפניו אלא אפילו אינו מיסב עמהם כיון שאינה עושה דרך שימוש התקרבות אלא מפני הבנסת אורחים ומפני שעליה מוטל כל צרכי הבית אין איסור בדבר וכן באכנסיה כשבעלת האכנסיה מוזגת כוסות להאורחים אין זה דרך שימוש התקרבות אלא דרך שירות (ג"ל):

י כתב הרמב"ם ז"ל (סס) המחבק אחת מן העריות שאין לכו של אדם נוקפו עליהן או שגשק לאחת מהן כגון אחותו הגדולה ואחות אמו וכיוצא בהן אע"פ שאין שם האוה ולא הנאה כלל ה"ז מנונה

דרחוק שלא לבא לידי הרהור והיא מצוה הבאה בעבירה וי"א דאפילו עם אשתו אין ראוי להתנהג בדברים של חיבה יתירה בפני הכריות כמו לעיין בראשו וכיוצא בזה ואין לך יפה מן הצניעות כלל של דבר השם אורחותיו ומעגלותיו לא יכשל לעולם ואשר לא ישים אל לבו יפול ברשת היצה"ר כי חוק הוא ממנו:

ח אין שואלין בשלום אשה כלל אפילו ע"י שליח ואפילו ע"י בעלה אסור לשלוח לה דברי שלומים אבל מותר לשאול לבעלה איך שלומה והמעם שאין שואלין בשלום אשה דשמא מתוך שאילת שלום אפילו ע"י שליח יהיו רגילין זה עם זה ויבואו לידי חיבה (רמ"י סס) ולפ"ו אין האיסור רק בשאלת שלום שיש בזה קירוב דעת ואהבה אבל לאמר לה צפרא טבא וכה"ג נראה דאין איסור ולשואל לאתר מה שלום אשה פלוגית י"א הגם זה רק ע"י בעלה שרי ולא ע"י אחר (חמ"ח) ויש מתירין (כ"ה) ולשואל לאשה על שלום אישה שרי (מהרש"א ז"מ פ"ו) ויש רוצים לאסור מטעם קול באשה ערוה ואינו נראה דבסתם דיבור לא נאסרה עם הנשים ורק בקול ערב שהשימע נהנה מזה (סס) ולכתוב במכתב פ"ש לזוגתך או ותאמר שלום לזוגתך אסור דהוה שאילת שלום ע"י בעלה אבל לשואל בשלומה במכתב כותר דהרי שואל לבעלה איך שלומה ובכתי וכלתו ואחותו נראה דאין איסור כלל בשאלת שלומם דלא שייך בהן

ערוך השלחן עמוד מס 155 ו (אבה"ע א-א) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי הדיסע עיי תמנת אוצר החכמה

Aruch Hashulchan clarifies that a personal inquiry of a woman's welfare is prohibited because this is a form of connection and affection. Simply greeting her with "good morning" or the like is permitted. Furthermore, he cites the Ritva that these topics are primarily subjective to the people involved, and if he can be self-assured that it will not bring to any measure of personal connection then it is permitted.

ערוך השלחן אבן העזר סימן כא סעיף ה'

דוקא בשאלת שלום שהיא דרך קירבה ואהבה, אבל לומר צפרא טבא מותר וע"ש שהביא מהריטב"א שהעיקר בעניינים אלו תלוי לפי דעתו ויראת שמים ואם יצרו נכנע וכו' אין חשש בשאלת שלום.

מסורת הש"ס עם הסופרים

6] וקניו ה' יחליפו כח... 7] וקניו ה' יחליפו כח... 8] וקניו ה' יחליפו כח...

גליון הש"ס

מתני' עשה אברהם אבינו את כל התורה... וקניו ה' יחליפו כח...

תורה אור השלם

א] וקניו ה' יחליפו כח... ב] וקניו ה' יחליפו כח... ג] וקניו ה' יחליפו כח...

ואברהם וקניו פא

ד] עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר מצוותי מצותי וקניו ה' יחליפו כח...

לעזי רש"י

פלוקיוורדיא פיוש סוקס גדיס (נשים ועינו ספס 'מעשה אורג' עמוד טו):

ליקובי רש"י

וקניו ה' יחליפו כח... ומתלבו מן משח ומקן (ושעיה ט. לא) עשה אברהם אבינו כ"כ...

הנהגות וצינונים

6] ס"א שאומנתו (גליון) כ"ה בתר"י הוקן: 7] וקניו ה' יחליפו כח... 8] וקניו ה' יחליפו כח...

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין פב.

הכל לשם שמים. ואין דעתי אחריה למינת אלוהים... ולעשות קורת רוח לאמה כשאתי ממנצח את צה: בתנ"י 'א ילמד

הכל לשם שמים: בתנ"י 'א לא ילמד אדם רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים רבי אלעזר אומר אף מי שאין לו אשה לא ילמד סופרים ר' יהודה אומר לא ירעה רווק בהמה ולא יישגו שני רווקין במלית אחת והכמים מתיריים: גמ' מאי מעמא אילימא משום ניקוי והתניא אמרו לו ר' יהודה - לא נהשרו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה: יאלא רווק שלום אמרתא דינוקא אשה משום אבתא דינוקא: ר' אלעזר אומר אף מי שאין בו: איבעיא להו מי שאין לו אשה כלל או דלמא בשאינה שרויה אצלו תא שמע אף מי שיש לו ואינה שרויה אצלו לא ילמד

סופרים: ר' יהודה אומר לא ירעה כו': תניא אמרו לו לרבי יהודה לא נחשדו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה: בתנ"י כל שעסקין עם הנשים לא יתחורר עם הנשים ולא ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעושה אומר לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעושה והנכסים שלו אומנות שאין בה עניות ועשירות שלא עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות אלא הכל לפי זכותו רבי שמעון בן אלעזר אומר ראתי מוימדך היה ועוף שיש להם אומנות והן מתפרנסין שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהורעתי מעשי וקפחתי את פרנסתי אבא גוריון איש צדין אומר משום אבא גוריא לא ילמד אדם את בנו חמר גמול קדר ספן רועה וחגוני שאומנותן אומנות ליסמים רבי יהודה אומר משמו ה' החמרין רובן רשעים והגמלין רובן כשרין הספנין רובן חסידים טוב שברופאים לגיהנם והכשר שבמבחים שותפו של עמלק: רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל משכרה בעולם היה והקין קיימת לו לעולם וישאר כל אומנות אינן כן כשארם בא לידו חולי או לידו זקנה או לידו יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בנקותו בנערותו מהו אומר: וקניו ה' יחליפו כח בנקותו מהו אומר: עוד יגובון בשיבה וכן הוא אומר באברהם אבינו: ואברהם וקניו ה' יחליפו כח אברהם בכל: מצינו: שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה שנאמר: עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתו מצותי חוקותי ותורותי: גמ' תנו רבנן כל שעסקו עם הנשים סורו רע כגון הצורפים והסריקים והנקורות והרוכלין והגדרים והספרים והכובסים והגרע והבלן והבורסקים: ד' אין מעמידים מהם לא מלך ולא כהן גדול: מאי מעמא אלא משום דפסילי אלא משום דזיל אומנותיהו תנו רבנן עשרה דברים נאמרו בגרע מהלך על צידו: ורוחו גסה ונתלה ויושב ועינו צרה ועינו רעה אוכל הרבה ומוציא קימעה וחשוד על העריות ועל הגול ועל שפיכות דמים: דרש בר קפרא לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה מאי היא אמר רב יהודה

עין משפט גר מצוה

קבר א מיי פכ"ז מהל' אסורו ביאה ה' י' ומיי פכ"ז מהל' מ"ח הלכה ד קמח לאון קפס שוש"ע א"ש"ע ס' כ טעף כ: קבה ב מיי פכ"ז מהל' אסורו ביאה ה' ג טע"ע א"ש"ע ס' כ: קבו ד מיי פכ"ז מהל' מלגיס הלכה ו:

תוס' ר"י הוקן

רווק. פניו כלא אשה: סופרים. מלמדי תינוקות וקאמר שלא ירגיל הרווק את עצמו להיות מן הסופרים: וכן אשה לא תלמד. לא תרגיל ובגמ' מפרש טעמא: מי שאין לו אשה. בגמ' מפרש: לא ירעה. שלא יבא על הבהמה: במלית אחת. משום משכב זכור: מתיריים. שלא נחשדו ישראל לא על הזכור ולא על הבהמה: חשדא דינוקא משכב זכור. שמיילכות. בניחן לבית הספר: פלל. ומסופר את"ק דתיק דוקא קאמר שלא נשא מיטרו ואתא ר' אלעזר ואמר אפי' נשא ומתא. או דלמא כשאינה שרויה אצלו דתיק קרי רווק כל מי שאין לו אשה. ואתא איהו למימר אפי' יש לו אשה ואינה שרויה אצלו שם אסור ללמד: תא שמע זכר. והא דאיר' ר' אלעזר הוא עין עקב אצלו שאינה עומדת עמו ואינו מתחיה עמה היינו לא אשה. ומסתברא שם הוא בעיר א' ללמי' והניח אשתו בעיר אחרת שאסור דהא אין לו אשה כאן. אית דמפרשי שרויה אצלו ואפי' שרו רבנן. מיהו כל זה בתנוקות אבל בגדולות לא שייך הכא לא אמרתא ולא אבהתא ומתו: לא ילמד אדם זכר. לומר כל אדם חייב ללמד את בנו אומנות כדוכתיב פ"ק דמלכות פקדא וראה חיים עם האשה אשת אהבת ובפי' אלו ציאות מריבות מפורעת להם זה בית חיים כלומר אומנות. וביבשולמי חזי ליה מקרא אחריתא ובחזת בחיים זו אומנות ואפי' לא ילמדו אומנות עם הנשים: שאומנותו עם הנשים. והנשים צריכות ללמוד ויתחייב עמיהן לפי שכולן מחפזות עליו ואילו איש אחריתו עם שתי נשים תנן אב"ג או שני: מותר: 6] כל אלו גזלנים. כשהולכים בדיקים גזלים עציס ופירות ועוד שנשרים לבני אדם ומבערים על תנאם: ריעה בהמות שלו. ששפירין בשות אחיים: הגוני. מלמד בהונא להטיל מים כיון וצרותו בחסין: שרשיים. למקום גדודי חיות ולמקום ולבס נשבר: והנשים. יתרו עומדים במקום סכנה מן הגמלין ולפי' הם חסידים. טוב שברופאים. שמתחיל החולה: שבטבחים. ספק טרפות בא לידם וחסים על מונגס כל זה פריש. ואת דמפרשי שאומנות מלמדו הטוב שבהם אביו רע בעלמך: הגורפים. צורף זה ורעוים המטישים לנשים: הסריקים. שטורקים בורים לנשים: [והקורן]. נוקרי ורעוים לטוח ורעוים שוחטות באותן ריחים של יד כדאמרין אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה טוחנת זכר: ורכלים. מוכרי כשמים לנשים: ספרים. נשים צריכות להם כשביל כניהם: אומן. מקיז דם: בורסק. מעבר להם עורות לנעול: בלן. מחסם מרחצאות:

חשק שלמה על תוס' ר"י הוקן. 6] כל תמר גמל קדר ספן כל אלו נר.

ולפי' הם חסידים. טוב שברופאים. שמתחיל החולה: שבטבחים. ספק טרפות בא לידם וחסים על מונגס כל זה פריש. ואת דמפרשי שאומנות מלמדו הטוב שבהם אביו רע בעלמך: הגורפים. צורף זה ורעוים המטישים לנשים: הסריקים. שטורקים בורים לנשים: [והקורן]. נוקרי ורעוים לטוח ורעוים שוחטות באותן ריחים של יד כדאמרין אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה טוחנת זכר: ורכלים. מוכרי כשמים לנשים: ספרים. נשים צריכות להם כשביל כניהם: אומן. מקיז דם: בורסק. מעבר להם עורות לנעול: בלן. מחסם מרחצאות:

חשק שלמה על תוס' ר"י הוקן. 6] כל תמר גמל קדר ספן כל אלו נר.

סימן אלף קפח

לטולאיטולא

ליתר עיין

הא דאמרין צפרק קמא דשבת¹ עולא הוה מנשק לאחתיא אזי ידיו ופליגא דידיה אדידיה דאמר עולא אפילו שום קריצה בעולם [אסור משום לך לך אמריין לניזרא]² וקיימא לן כי האי בתרימא, ואם כן זריכיס אנו ליזאר שלא לקרצ לשום אשה בעולם בזמן נדמה ושלח להושיע אלא על ידי שינוי, ואם כן היאך נמצא ידיו ורגליו איש צבתו וצאחותו וצאשר קרובותיו.

תשובה לפי מה שאמרו לא תקרצ שום קריצה בעולם אין הפרש בקרובותיו האסורות לו כצבתו ואחותו וכן שאר הקרובות וכן באשת איש בין שעת נדחן לשעת טהרתן, ולעולם אסורות בשום קריצה דבכולהו כתב³ איש אל כל שאר צפרו לא תקרצו, ואם לא מצינו ידיו עמהם בשעת נדחן כך לא נמצא ידיו עמהם לעולם ואפילו בשעת טהרתן. ולא מיהו בכולהו אפשר דאיין אסורות בקריצה שאינה של גלוי עריות אלא מדרבנן ומשום הרגל עבירה, וכדאמרין התם אמר עולא שום קריצה בעלמא⁴ אסור משום לך לך אמריין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרצ, ולא אמרו⁵ צהם אלא קריצה המציאה לידי הרגל כישן עמהן ואפילו הוא צבגדו והיא צבגדה, ואי נמי צנשיקה ואפילו אזי ידיו, ואי נמי אשתו נדה הוא צבגדו והיא צבגדה, שכל דברים אלו מרגלין לערוה⁶. וכן אפילו הושטת כלי⁷ מיד אשתו נדה לידו אסור, לפי שלצו גם צה ובקריצות מעט איכא למיחש להרגל, אבל צאשר נשים שאין לצו גם צהן דברים אלו כגון הושטת כלי וכיוצא צו אין צהם משום הרגל עברה צמי⁸ שאין לצו גם צה, וכענין ששינוי⁹ צמגרש את אשתו ולנה עמו צפונדק צבית שמאי אומרים אינה זריכה ממנו גט שני וצית הלל אומרים זריכה ממנו גט שני ומודים צנתגרשה מן האירוסין שאינה זריכה ממנו גט שני שאין לצו גם צה ואוקימנא צגמרא צדאיכא עדי יחוד וליכא עידי ציאה צנשוואה שלצו גם צה דאמרין¹⁰ הן הן עדי יחוד הן הן עדי ציאה, והכא נמי איכא למימר דכותה הוא, וכל שכן בקרובותיה¹¹ דהא אמריין¹² אהני דלא ליגרי בקרובותיה. ואמרין התם צפרק קמא דשבת¹³ אמר להו רב נחמן לצנתיא קטלן ואשמען לי קלא דסנואתי, ומי לא עסקינן דמפליאן רישיה וכדאמר להו אשמען לי קלא ואף על פי שיש צה צאשתו אסורה¹⁴ משום הרגל, וכדאמרין צהגדה צפרק חזקת הצמים¹⁵ צאצרהם אצניו דמנח רישיה צננפה דשרה וקא מעיינא ציה ואמר ליעול וליתי רצי צנאה דמידע ידיע דיצר הרע צהאי עלמא ליכא¹⁶.

ולא שאני אומר שיהא מותר להתיחד עם העריות שאין לצו גם צהן ולומר שאין חוששין לציהא מחוך יחוד, שהרי שנינו צברייתא¹⁷ אחותו ואחותו ושאר כל העריות צבתורה אין מתיחד עמהם אלא צעדים, אלא שאני אומר דאפשר לומר דכשאסרו הושטת כלי ושאר כל הדברים שאין צהן הרגל כל כך לא אסרו אלא צאשתו נדה שלצו גם צה אבל לא צאשר הנשים שאין לצו גם צהן, דהפרש יש צין מי שלצו גם צה ולמי¹⁸ שאין לצו גם צה¹⁹.

סימן אלף קפט

שאלת אשה שהיתה משודכת לראובן, וראובן זה סעד צבית חמיו וצקש ממנו שיושיב המשודכת שלו עמהן צשולחן, ולא רצה חמיו להושיבה עמהם עד שיתן לה טבעת ונתינת טבעת הוא אללס כנתינת קידושין וזה פשוט אללס, ונמרו צכך ראובן ואצי הנערה והיא צוגרת והציאה לפניהם ונתן לה ראובן טבעת צפני כל המסובין והיו צתוך אותן המסובין קרובים שהיו פסולים להם לעדות, לימים נחחדשו ציניהם סצות והלכה ונשאת לשמעון צלי שנתן לה ראובן גט והולידה משמעון צנים, לימים צא ראובן והציא עדים שנתן לה טבעת וקדשה, וצאו העדים והעידו צצפניהם נתן לה טבעת וצצפניהם היו הדברים. הודיעני כיון שהיו שם קרובים מי נימא שכל העדות צטלה כאותה שאמרו¹ מה שנים נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן צטלה אף שלשה נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן צטלה, או דילמא לא אמרו שם אלא צצנתכוונו להעיד וכדאמרין² דאמרין להו למיחזי צתימותן או לאסיהודי צתימותן, ועתה גם כן לא צאו הקרובים להעיד צשעת קבלת עדות. גם הודיעני אם נתן עכשו ראשון גט, אם היא מותרת לשני דחשצינן לה כאנוסה ומותרת היא לראשון, וכיון שהיא מותרת לצעל כך מותרת לצעל, או נאמר צחנא מזה ומזה.

תשובה כל שהדבר מפורסם אללס צנתינת הטבעת סתם צבתורת קידושין היא, גם זו וודאי שהיתה משודכת לו וקבלה טבעת סתם הרי היא מקודשת. ועוד כיון שהאב הקפיד צדבר ודאי משמע שלכך נכתוון, כי מה הקפדה היתה

Further *Iyun*: Although Chazal instituted many safeguards between a man and his wife while she is a *nidda*, these do not necessarily apply to other women who are forbidden to him.

ליתר עיין: שו"ת הרשב"א ח"א סימן אלף קפח
הגם צמצינו הרחקות יתירות באשתו נדה, אין ללמוד מזה לשאר עריות, דיותר הרחיקו אשתו נדה שאיכא למיחש להרגל דבה.

ק ציני
הגות הילל
בדין סיון
קצ"ו סק"א
ע"ש וכן

י מותר לרחוץ מגויות שפחות. ודרישה [אות ה'] מיקל ג"כ הואיל
[נדבר עבדות הוא. וצ"ח [אות ג'] כתב שלא במדכי שכתב מותר לרחוץ
משפחה אם יכול לזוהר מהרהור והנמנע ימצרך. ואם אין מכוסה בכל
גופה ושערה, אסור, כמ"ש בצ"ח"ח * סימן (ע"ב) [ע"ה, סעיף א-ב]. בית
הילל: יא) רק כוונתו לשם שמים.

לעשות נחמ רוח לצניה ולאמה וכה"ג.
ומזה נהגו לרקד עם הכלה לחצנה על
התקן או לכבוד צניה, ומ"ח ראוי
להחמיר. רש"ל [בביאורו לסמ"ג לאוין
קכ"ו]. וצ"ח [אות ה'] כתב, במלכותו
נהגו להקל, והיכא דלא נהוג אסור.

ומשמע ממוס' [המובא בצינים המובאים
ברמ"א] כל שאין כוונתו לשם חיבה אלא
לשם *שימוש מותר: יב) לעיין
ברישיה אחר בינים. כ"ל**
***וכ"כ דרישה [אות ד'], אפילו יושב
ואין מונח צניקה אסור, כן משמע
ממשנת רשנ"א [ח"א] סי' אלף קפ"ח.

מטהדות
תק"א
נדפס
בשנת:
שמים
וט"ו ע"ב
הגות

**ראו אהני
סטזאות 7
א"ל:
וכב

ראו שטי
סטזאות 7
א"ל:
שטי
סטזאות 7

סעיף ה' ה' מותר לרחוץ מגויות שפחות וכן נוהגים. וצ"ח
[אות ג'] העיד שמלא במדכי ישן כתוב, אם יכול לזוהר מהרהור, והנמנע
מצדק, עכ"ל. ע"כ שומר נפשו ירחק מזה: ו) רק כוונתו לשם
שמים מותר. צ"ח [אות ה'] כתב כשם מהרש"ל [בביאורו לסמ"ג לאוין
קכ"ו], כגון לרקד עם הכלה כדי לחצנה

אומרים דכל זה אינו אסור רק בזמקום ייחוד חבל
בזמקום שרוב בני אדם מנויים [הזכרון במרחק
הז' מותר לרחוץ מגויות שפחות (אמרדכי פרק אע"פ)
בשם הר"ש בר ברוך] *וכן נוהגים. ויש אומרים דכל
שאינו עושה דרך חבה [ו] רק כוונתו לשם שמים

מותר לכן נהגו להקל בדברים אלו (ותוספות סוף קדושין^ו) יש אומרים דאין לנהוג אפילו
עם אשתו בדברים של חבה כגון באו"לע"ין ברישיה אחר צנינים צפני אחרים (נ"י פרק
חזקת הבתים^א).

צינים ומקורות ט) כתובות סי' קפ"ב. י) פ"ב ע"א ד"ה הכל. יא) ב"ב ל"א ע"א מדפי הרי"ף.
שנו"ס 6) הציין במהדורות באה"ג ועוד נדפס להלן לאחר התיבות: וכן נוהגים, ומקומו כאן ע"פ דפ"ר וע"פ
ד"מ. 7) כ"ה בד"ר, במהדורות ש"ס אמטורדס ת"ב וד"מ ד"ר: אחר כיבוס, וראה ב"ש סק"ב ובית הילל.
במהדורות שמח"ו ובאה"ג: אם יש כינים. וממהדורת אפי רברבי תפ"ו: אם יש לו כינים.

נחלת צבי

מדדברי ירושלמי [שם] נלמד דמה שאמרו צ"ח [קדושין ע' ע"א] אסור
להשתמש באשה, ללא כלל תשמיש אמרו, אם כן ודאי דמה שמנה
הירושלמי והצ"ח לעיל בזמקום ס"ק ה' אינו דוקא אלא דברים שהיא
דרך חיבה, אבל דבר שאינו דרך חיבה אלא דרך שירות ועבדות כגון
במרחק, שאין דרך אשה לעשות לבעלה, מותר ע"י שפחות. וראיה לזה
מדברי הרמב"ם שהוסף לכבוד הענת מיטה שאינו מוזכר בירושלמי, אם
כן ודאי דסבר דהירושלמי סבר שלא אסרו אלא דברים שאסרו באשה נדה
משום חיבה אסרו גם כן להשתמש באשה אחרת, אבל דברים שאינם דרך חיבה אלא דרך שירות ועבדות שאין אשה עושה לבעלה, פשיטא
דמותר. וזה שקים הרמב"ם טעור לכבוד צניחה שימוש כו' שאין עושה לאיש דברים אלו אלא אשתו, להורות שדברים שאין אשה עושה לבעלה, כגון
במרחק, מותר, כן נלע"ד למנוח טעם לדברי המדכי ולמנהג שנהגו כן. ואח"כ ראיתי שכתבן זה כתב רפ"ך ז"ל [דרישה אות ה']. אבל מ"ו [ב"ח אות ג']
ז"ל כתב שיש לנטל מנהג הרע הזה כי בטעות נהגו כן על פי הספרים שנכתבו ונדפסו בטעות, והחזיק ג"כ בקונטרס אחרון דבריו, וכתב על רפ"ך ז"ל,
ושרי ליה מאריה דאיקור גמור [הוא] ע"ש. ואני אומר [ש]אף (ש)לפי דברי המדכי שהביא מבואר ג"כ דמותר היכא דיכול לזוהר מהרהור ע"ש, לאפוקי
דבר ייחוד בזמקום ייחוד אסור מ"מ וק"ל, וזה נלע"ד צדוק, לכן נודאי אין ממוינים לנטל המנהג ההוא, אבל מ"מ הירא ימנע מזה, וכמ"ש המדכי
והנמנע ימצרך: ה. כגון לעיין ברישיה. כ"כ נ"י [ור"ן] פרק חזקת הבתים [ב"ב ל"א ע"א מדפי הרי"ף]. וכתב רפ"ך ז"ל [דרישה אות ד'],
דוקא לשכב צניקה כהוא מעשה הוא דאסור, אבל לעיין ברישיה כהוא יושב אפשר דליכא דמאן פלגי:

תחילת
ד"ר
מב"י
ד"ר מ"ח

גור אריה

סימן כא סעיף ה' א. במקום ייחוד. ואע"פ שצ"י דמה סברא זו, צעל עלמות יוסף [קדושין ריש] פרק עשרה יוסף [ד"ה אין שואלים בשלוס] מלא
סמך:

באר הגולה

* פ. עיין צ"י שכתב שדבר זה אסור להעלותו על לב, ואין ספק אצלי
שאיה תלמיד טועה כחב(ו) כן מעלמו ותלה הדבר ברעו, עכ"ל. וכ"כ
הרמב"ם בפירושו המשניות בפירושו משנה ד' פרק ז' דסנהדרין לאיקור,

ביאור הגר"א

כא. ויש אומרים דכל שאינו כו'. עיין תוס' קדושין פ"ב א' ד"ה הכל
כו': כב. יש אומרים דאין לנהוג כו'. מהא דר' גנאה [ב"ב ג"ח ע"א]
כנ"ל [סקי"ט]:

פתחי תשובה

סעיף ה' ג. לשם שמים. עיין באר היטב [סקי"ט]. ועיין מה שכתבתי לקמן
סימן ס"ה סק"ב. [ויע' הר"טב"א סוף קדושין [פ"ב ע"א ר"ה] הכל לפי
דעת יוראת שמים, וכן הלכתא, דהכל כפי מה שאדם מכיר בעצמו [וכו'],
ואם מכיר בעצמו שיצרו נכבד וכפוף לו ואין מעלה טינא בלבו כלל, מותר
לו להסתכל ולדבר עם הערוה ולשאול בשלוש אשת איש, והיינו היא
דרי' יוחנן דיתבי אשערי טבילה [ברכות כ' ע"א ב"מ פ"ד ע"א] ורי' *אמי
דנפקי ליה אמאתא דבי קיסר [כתובות י"ז ע"א] וכמה רבנן דמשחעו בהדי
מטרוניתא, ורב *אדא בר אבהו דנקט כלה אכתפיה ורקיד בה [שם], ולא
חייש להרהורא מטעמא דארמין, אלא שאין ראוי להקל בזה אלא לחסיד
גדול, עכ"ל]:

בגמ'
לפניו: ר'
אבדו
בגמ'
לפניו: ר'
אבדו

יג ממוזגת הכוס בו'. כתב הב"ח [עמוד קנו ד"ה מלאמי] מלאמי כתוב בדרכות מהר"ש מאוסטרין [הלכות ומנהגי מהר"ש סימן שית] דשלא כדון עושין הנעלי צמים שמניחין נשותיהם לישא הקערות וכיוצא בזה על השלחן, מידי דהוה אמוזגת הכוס, עכ"ל. מיהו לפי מה שכתב הגהות מיימוניות [אסורי ביאה יא אות ג] בשם ר"מ [ורא"ש השלם סימן כו בה, ג] דמוזגת בלא הושתה או הושתה בלא מוויגה מותר אפילו בלא שינוי, הוא הדין בקערה דליכא אלא הושתה דשרי. וכן לפי מה שכתב הרשב"א [תורת הבית הקצר בית ז שער 3 ד, 7, 6] [ורא"ש עמוד קנח ד"ה כתב הרשב"א לדעת הרב המגיד ס"א יא, ט] דמוזגת יין זמנים דוקא אסור, אבל שאר משקים, אי נמי מוויגה מן הכלי כמו שאנו עושים, שרי, הוא הדין בקערה אין קפידא. ועוד נראה, דאפילו אם תמנע לומר דנתינת הקערה על השלחן הוה ליה כמוזגת הכוס, מכל מקום אף במוזגת הכוס אין איסור אלא בזמן המיוחד לנעלה בלנד, דליכא חיבה, אבל הניצול הקערה על השלחן של בני בית אוכלים ממנה אין קפידא, אף על גב שגם בעלה אוכל עם בני ביתה מאותה קערה, דליכא הכא חיבה. והכי נקטינן. אבל הניצול קערה המיוחדת לנעלה אסורה, וכדמוכח מתנא דבי אליהו [וכה פיק טו פסקא י] וממה שכתב ספר התרומה [סימן פט] דאף בהושתה בלנד כשאין בו שינוי אסור במאכל ובמשתה, ע"כ [הב"ח]. ולפי זה משמע דמתמיר ג"כ בשאר משקים: יד בפניו. והב"ח [עמוד קנו ד"ה כתב ב"ח] כתב דאף על פי שהמוזגת בלא בפניו, אם מניחה על השלחן בפניו אסור. ואף הגהות מיימוניות [שם] דדוקא דליכא דאורייתא מוויגה והושתה הוא דאסור, מודה בזה. ואין לר"י לומר כשהוא יודע שהיא מוזגת את הכוס, חשיב כמוזגת בפניו גם כן ואסור, עד כאן דבריו. ואין דבריו מוכרחים, גם מדברי הרא"ש פיק קמא דכתובות [סימן ע] מוכח דשלא בפניו ליכא איסורא כלל, ע"ש: טו ודוקא פריסת סדינים בו'. עיין באבן העזר סימן פ' סעף ח': טו ורג"ז בו'. וכתב הר"י יונה בספר דרשות הנשים [אגרת המשפחה ד"ש ג אות טה] דאסור לתת לפני בעלה קימון של מים וכלים שירצח בהם רגליו, מפני שהוא דרך חיבה: יז ויש אומרים בו'. זה לשון דרכי משה [אות ח], בין בימי נדומה בין בימי לבונה, וכבר נתבאר ריש סימן זה, אמנם מלאמי הגיה בזמנדי [שנת רמז רלח שני הגהות אות ד] בשם ראב"ה [ח"ל], אחר ימי לבון ליכא הרגל עבירה, ועוד לאכול עמה כדי שתראה לטבול אם יכולה לטבול, ע"כ. ועל זה ראיתי מקילים בימי לבונה, ואין נראה לי לסמוך על זה, וראב"ה הוא יחיד בזה, עכ"ל. [עמוד קנז ד"ה ידן כתב דאף לפי זה טועים המקילים, שהרי לא המיר אלא ביום השביעי שאחר ימי לבון כדי שתמרח לטבול, וגם ליכא הרגל עבירה, דאין לחוש שמה יבא עליה ביום השביעי כיון שהיא טובלת לערב, וגם זו סברה קלושה היא, ואין שומעין ליחיד להמיר איסור המפורסם בכל המצוות, ולכן יש לדרוש ברבים דאיסורא קא עבדי הני דאוכלים יחד מקערה אחת בימי לבונה. ומלאמי בהג"ה, ואנשים האוכלים עם נשותיהם בימי לבונה שלא ירגישו בני הבית שבוש הוא ועוברים על דברי חכמים, ונתקבלו כל ההלכות ועשו חס על זה, דברי הר"מ, ע"כ. והג"ה זו היא בהגהת מהר"ש, ומצינו הדרישה [אות 6 ד"ה רב]. וראב"ן כתב בסוף סימן של"ה ויש נוהגין שלא לאכול עד כלות שבעה נקיים, והוא כשר וטהור, דשבו ליכא הרגל עבירה אלא הרגל מנוה, דכיון דמצי למטבול לא שבין הימיר ואוכלי איסורא, ורג"ז שהאריך: יח מהרצת בפניו בו'. אבל מוזגת הכוס אשכחן הימיר טעם, כלעיל ס"ק י"ג, ב"ח [עמוד קנו ד"ה ומימא]. ונראה דאפילו למה שכתב שם דנכון להחמיר, הכל צמולה שרי:

יג ממוזגת הכוס בו'. כתב הב"ח [עמוד קנו ד"ה מלאמי] מלאמי כתוב בדרכות מהר"ש מאוסטרין [הלכות ומנהגי מהר"ש סימן שית] דשלא כדון עושין הנעלי צמים שמניחין נשותיהם לישא הקערות וכיוצא בזה על השלחן, מידי דהוה אמוזגת הכוס, עכ"ל. מיהו לפי מה שכתב הגהות מיימוניות [אסורי ביאה יא אות ג] בשם ר"מ [ורא"ש השלם סימן כו בה, ג] דמוזגת בלא הושתה או הושתה בלא מוויגה מותר אפילו בלא שינוי, הוא הדין בקערה דליכא אלא הושתה דשרי. וכן לפי מה שכתב הרשב"א [תורת הבית הקצר בית ז שער 3 ד, 7, 6] [ורא"ש עמוד קנח ד"ה כתב הרשב"א לדעת הרב המגיד ס"א יא, ט] דמוזגת יין זמנים דוקא אסור, אבל שאר משקים, אי נמי מוויגה מן הכלי כמו שאנו עושים, שרי, הוא הדין בקערה אין קפידא. ועוד נראה, דאפילו אם תמנע לומר דנתינת הקערה על השלחן הוה ליה כמוזגת הכוס, מכל מקום אף במוזגת הכוס אין איסור אלא בזמן המיוחד לנעלה בלנד, דליכא חיבה, אבל הניצול הקערה על השלחן של בני בית אוכלים ממנה אין קפידא, אף על גב שגם בעלה אוכל עם בני ביתה מאותה קערה, דליכא הכא חיבה. והכי נקטינן. אבל הניצול קערה המיוחדת לנעלה אסורה, וכדמוכח מתנא דבי אליהו [וכה פיק טו פסקא י] וממה שכתב ספר התרומה [סימן פט] דאף בהושתה בלנד כשאין בו שינוי אסור במאכל ובמשתה, ע"כ [הב"ח]. ולפי זה משמע דמתמיר ג"כ בשאר משקים: יד בפניו. והב"ח [עמוד קנו ד"ה כתב ב"ח] כתב דאף על פי שהמוזגת בלא בפניו, אם מניחה על השלחן בפניו אסור. ואף הגהות מיימוניות [שם] דדוקא דליכא דאורייתא מוויגה והושתה הוא דאסור, מודה בזה. ואין לר"י לומר כשהוא יודע שהיא מוזגת את הכוס, חשיב כמוזגת בפניו גם כן ואסור, עד כאן דבריו. ואין דבריו מוכרחים, גם מדברי הרא"ש פיק קמא דכתובות [סימן ע] מוכח דשלא בפניו ליכא איסורא כלל, ע"ש: טו ודוקא פריסת סדינים בו'. עיין באבן העזר סימן פ' סעף ח': טו ורג"ז בו'. וכתב הר"י יונה בספר דרשות הנשים [אגרת המשפחה ד"ש ג אות טה] דאסור לתת לפני בעלה קימון של מים וכלים שירצח בהם רגליו, מפני שהוא דרך חיבה: יז ויש אומרים בו'. זה לשון דרכי משה [אות ח], בין בימי נדומה בין בימי לבונה, וכבר נתבאר ריש סימן זה, אמנם מלאמי הגיה בזמנדי [שנת רמז רלח שני הגהות אות ד] בשם ראב"ה [ח"ל], אחר ימי לבון ליכא הרגל עבירה, ועוד לאכול עמה כדי שתראה לטבול אם יכולה לטבול, ע"כ. ועל זה ראיתי מקילים בימי לבונה, ואין נראה לי לסמוך על זה, וראב"ה הוא יחיד בזה, עכ"ל. [עמוד קנז ד"ה ידן כתב דאף לפי זה טועים המקילים, שהרי לא המיר אלא ביום השביעי שאחר ימי לבון כדי שתמרח לטבול, וגם ליכא הרגל עבירה, דאין לחוש שמה יבא עליה ביום השביעי כיון שהיא טובלת לערב, וגם זו סברה קלושה היא, ואין שומעין ליחיד להמיר איסור המפורסם בכל המצוות, ולכן יש לדרוש ברבים דאיסורא קא עבדי הני דאוכלים יחד מקערה אחת בימי לבונה. ומלאמי בהג"ה, ואנשים האוכלים עם נשותיהם בימי לבונה שלא ירגישו בני הבית שבוש הוא ועוברים על דברי חכמים, ונתקבלו כל ההלכות ועשו חס על זה, דברי הר"מ, ע"כ. והג"ה זו היא בהגהת מהר"ש, ומצינו הדרישה [אות 6 ד"ה רב]. וראב"ן כתב בסוף סימן של"ה ויש נוהגין שלא לאכול עד כלות שבעה נקיים, והוא כשר וטהור, דשבו ליכא הרגל עבירה אלא הרגל מנוה, דכיון דמצי למטבול לא שבין הימיר ואוכלי איסורא, ורג"ז שהאריך: יח מהרצת בפניו בו'. אבל מוזגת הכוס אשכחן הימיר טעם, כלעיל ס"ק י"ג, ב"ח [עמוד קנו ד"ה ומימא]. ונראה דאפילו למה שכתב שם דנכון להחמיר, הכל צמולה שרי:

שלחן ערוך השלם >מהדורת פריעדמאן< עמוד מס 183 טו יו"ד ז (קפג - רב) קארו, יוסף בן אפרים הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Further *Iyun*: Shach cites an opinion that serving a portion of food is the equivalent of pouring his personal cup and may not be done without using some form of *shinui*, such as using the left hand.

יתר עיון: שו"ע י"ד סימן קצה סעיף י', ש"ך סקי"ג לגבי מוזגת הכוס, ש"ך הביא דעה שגם קערה המיוחדת לו דינו כמוזגת הכוס ואסור כל שאינו עושה בשניו.

בקול אשתו ובשערה וכו' אבל קול דיבור סתם מותר לשמוע מכל הנשים [סס] ואם הוא חשוד על איזה אשה מתרין בו שלא יעבור על פתח ביתה ואם יעבור ע"ז מלקין אותו [ממ"ח] ופשיטא שעל שארי התקרבות מלקין אותו וע"ש בס' כ"ב סעי' ג' :

ך לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק אחת פנויה כגון אלמנה וגרושה ואחת א"א ולילך פרועת ראש ברה"ר אסור מן התורה דכתיב בסוטה ופרע את ראש האשה מכלל דאינה הולכת כה ובס' קט"ז יתבאר בזה וכן בתולה שנבעלה או נתקדשה ולא נשאת עדיין י"א שתכסה ראשה וי"א שא"צ :

ה כשצריך לישא אשה מותר להסתכל בה לבדוקה אם היא יפה שישאנה בין שהיא בתולה ובין שהיא אלמנה או גרושה ולא עוד אלא שרצוי לעשות כן דהרי אסור לקדש אשה עד שיראנה ומ"מ לא יסתכל בה הרבה דרך זנות כמו שאמר איוב ברית כרתי לעיני ומה אהבונן על בתולה וזה שאמרו חז"ל בת"ח ההולך לקדש אשה יקח ע"ה עמו וכ"כ קט"ח. לאו משום דהת"ח אסור לראותה דא"כ היאך הותר לע"ה אלא הכוונה כדי שלא יחליפה לו באחרת והת"ח אינו בקי בכך אף שראה אותה פעם אחת אבל הע"ה יכיר אם יחליפו לו באחרת [ממ"ח] :

ן וכן מותר לאדם להביט באשתו אע"פ שהיא נדה והיא ערוה לו עתה ואע"פ שהוא נהנה בראייתה דכיון שהיא מותרת לו לאחר זמן לא יבא לירי מכשול ולכן התירו חז"ל לנדה להתקשט כדי שלא תתננה על בעלה ומ"מ לא ישחוק ולא יקל ראש עמה וכן להביט במקום התורפה אסור ואם עובר ע"ז הויין ליה בנים שאינם מהיגנים וכן אסור להביט במקומות המכוסים שבה בימי נדתה כמ"ש ביו"ד סי' קצ"ה :

ן אסור להשתמש באשה כלל בין גדולה בין קטנה בין שפחה בין משוחררת שטא יבא לירי הרהור עבירה [ממ"ס] וגם שלא להרנילן להיות בין האנשים ורש"י קדושין ע"ז באיזה שימוש אמרו ברחיצת פניו ידיו ורגליו אפילו ליצוק לו מים לרחוץ פניו ידיו ורגליו אסור ואפילו אינה נוגעת בו והצעת המטה בפניו ומזינת הכוס דכל דבר שאשה עושה לבעלה י"ך התקרבות אסור לאשה וזה לעשות לו וכ"ז

כשהיא עושה לא דרך שירות אבל דרך שירות נראה שאין איסור בדבר וכו' אבל לרחוץ פניו ידיו ורגליו פשיטא שאסור בכל ענין דהוה התקרבות יתירה וי"א דה"ה באכילה עמו בקערה אחת נמי אסור והכי מסתבר דאין לך קירוב גדול מזה ואף שיש מקילים באכילה או להשיט מידו לידה ורק באשתו נדה אסור מ"מ הורא את דבר ד' ירחק מכמו אלה אמנם בביתו ואחותו לא שייך זה האיסור דאין זה קירוב דעת דדרך העולם כן הוא ולא שייך שיבא קילקיל מהם ויש מי שאומר דאין האיסור רק במקום יחוד אבל במקום שהרבה מצוים שמה אין איסור בזה ומטעם זה יש שנהגו לרחוץ מהשפחות במרחץ וכתב ע"ז רבינו הב"י שדבר זה אסור להעלותו על לב וחליצה לאיש ישראל לרחוץ מהם ואיזה תלמיד טועה כתב כן וי"א עוד דכל שאינו עושה דרך חיבה ורק כוונתו לשם שמים כמו לרקד עם הכלה מותר ושומר נפשו ירחק מזה דרחוק שלא לבא לירי הרהור והיא מצוה הבאה בעבירה וי"א דאפילו עם אשתו אין ראוי להתנהג בדברים של חיבה יתירה בפני הכריות כמו לעיין בראשו וכיוצא בזה ואין לך יפה מן הצניעות כלל של דבר השם אורחותיו ומעגלותיו לא יכשל לעולם ואשר לא ישם אל לבו ופול ברשת היצה"ר כי חזק הוא ממנו :

ח אין שואלין בשלום אשה כלל אפילו ע"י שליח ואפילו ע"י בעלה אסור לשלוח לה דברי שלום אבל מותר לשאול לבעלה איך שלומה והמעם שאין שואלין בשלום אשה דשמה מתוך שאילת שלום אפילו ע"י שליח יהיו רגילין זה עם זו ויביאו לירי חיבה ורש"י ססן ולפ"ז אין האיסור רק בשאילת שלום שיש בזה קירוב דעת ואהבה אבל לאמר לה צפרא טבא וכה"ג נראה דאין איסור ולשאל לאחר מה שלום אשה פלוגית י"א דגם זה רק ע"י בעלה שרי ולא ע"י אחר [ממ"ח] ויש מתדיין וכו' ולשאל לאשה על שלום אישה שרי [מהרש"א כ"מ ע"ז] ויש רוצים לאסור מטעם קול באשה ערוה ואינו נראה דבסתם דיבור לא נאסרה עם הנשים ורק בקול ערב שהשימע נהנה מזה [סס] ולכתוב במכתב פ"ש לזונתך או ותאמר שלום לזונתך אסור דהוה שאילת שלום ע"י בעלה אבל לשאל בשלום במכתב כותר דהרי שואל לבעלה א"ר שלומה ובכתי וכלתו ואחותו נראה דאין איסור כלל בשאילת שלומה דלא שייך בהן קירוב

Aruch Hashulchan cites all the aforementioned opinions regarding using the services of a woman, and concludes by saying that one should measure his ways with care so as not to be ensnared by his evil inclination. Later, he explains that when a woman serves her male guests as a hostess and not as a form of personal service there is no prohibition at all.

ערוך השלחן אבן העזר סימן כא סעיף ז', ט' הערוך השלחן הביא את כל השיטות הנ"ל לגבי השתמשות באשה, ומסיק שצריך לשקול את אורחותיו במשקל היטב ואז לא יפול ברשת היצה. שוב הביא שמה שעושים דרך הכנסת אורחים וכדו' ולא דרך התקרבות אין איסור בדבר.

ביותר ודבר אסור הוא ומעשה מפשים הוא יסאין קרובין לערוה כלל בין גדולה בין קטנה חוץ מהאם לבנה והאב לבתו כיצד מותר האב לחבק בתו ולנשקה ותישן עמו בקרוב בשר ובן האם עם בנה כל זמן שהם קטנים הגדילו ונעשה הבן גדול והבת גדולה עד שיהיו שרים נכונו ושערך צמח זה ישן בכסותו והיא ישנה בכסותה ואם היתה הבת בושא לעמוד לפני אביה ערומה או שנשאת ובן אם האם בושא לעמוד לפני בנה ערומה ואע"פ שהן קטנים משהגיעו להכלם מהן אין ישנים עמחם אלא בכסותן עכ"ל והעתיקו רבינו הב"י בסעי' ז' והטור כתב בשיעור הגדילו שיש לבת י"א שנה ולבן י"ב שנה אמנם אם שרים נכונו קודם הזמן הזה אסור גם קודם הזמן הזה ומ"ח ודוקא לישן בקרוב בשר אסור אבל חיבוק ונשוק מותר [פרישה] אמנם בשהיא מקודשת אסורה אפילו כשהיא קטנה לגמרי וי"א דבת בתו דינה כבתו וכ"ח וה"ה אחותו קטנה בת ג' שנים ומ"ח וכ"ש בת בנו ועכ"ל סק"ל ואם בא לבית בנו ובלתו או לבית חתנו ובתו ומחבב ומייקר בניהם ובנותיהם ואפילו נוטלן בחיקן וכוננתו לשם שמים לעשות בזה קודת רוח להוריהם אין שום איסור ברבר וכך נהנו מגדולי החכמים ושלחי קדושין וכלל גדול אמרו חז"ל שם דהכל לשם שמים [ע"ש נחום מ"ג דע"ז לנו סומכים וכו' ר"ל במקום עשיך לש"ש כמעשה דר"ח וכן כפ"ש בסעי' ט' וכיוצא בזה ולא כענין אחר] :

קרוב דעת דרך ארץ בן הוא שהאב שואל בשלום זרעו וחוב הוא עליו וכן אחיו לאחותו ועקרי העניינים האלה תלוי הכל לפי דעת ויראת שמים ואם יצרו נכנע וכפוף לו ואין מעלה סינא בלבו כ"ס אין חשש בשאלת שלום ורימ"ל ע"ס ולכן מצינו באלישע שאמר למשרתו רויך נא לקראתה ואמר לה השלום לך אך משם אין ראה דע"פ הדיבור עשה הכל שהרי נביא היה וצ"ע מכ"מ פ"ג אלא דצ"ל מדכתיב בתורה למידין הימנה וא"כ גם מאלישע ראיח :

מן אין להמוה על המנהג שנהנו בכל תפוצות ישראל כשבאים אורחים לבית בעה"ב ואשת הבעה"ב מכבדם מאכילם ומשקם ומוזגת להם כוסות והרי אין משתמשים באשה דאין איסור כלל בזה ולא מיבעיא אם הבעה"ב מיסב עמהם דהרי היא משמשת לפניו אלא אפילו אינו מיסב עמהם כיון שאיננה עושה דרך שימוש התקרבות אלא מפני הנסמך אורחים ומפני שעליה מוטל כל צרכי הבית אין איסור ברבר וכן באכסניא כשבעלת האכסניא מוזגת כוסות להאורחים אין זה דרך שימוש התקרבות אלא דרך שירות ונ"ל :

י כתב הרמב"ם ז"ל ע"ס המחבב אחת מן העריות שאין לבו של אדם נוקפו עליהן או שנשק אחת מהן כגון אחותו הגדולה ואחות אמו וכיוצא בהן אע"פ שאין שם תאוה ולא הנאה כלל ה"ז מנונה אוצר החכמה

כב [דיני איסור יחוד וכו' י"ח סעי']

ובין אלמנה וגרושה אלא היא ישנה בין הנשים והוא ישן בין האנשים דכיון דעריין לא בא עליה יצרו תוקפו לפיכך אם בא עליה ביאה ראשונה ואח"כ נטמאת מותר להתייחד עמה וביו"ד ס"י קצ"ב נחבאר דין זה בפרטיות ע"ש ופנויה נדה היא ערוה ככל העריות :

ב איסור יחוד הוא מן התורה וכך דרשו חז"ל וקדושין פ"ג : כי יסיתך אחיך בן אמך או בנך או בתך או אשת חיקך או רעך אשר כנפשך בסתר לאמר וגו' לומר לך בן מתייחד עם אמו ואסור להתייחד עם כל עריות שבתורה וכיבוד הדברים מדכתיב אחיך בן אמך או בנך או בתך או אשת חיקך ולא כתב נמי אחיך או אחותך אלא דכיון דהסתה

א אסור להתייחד עם ערוה מהעריות בין וקנה בין ילדה שדבר זה גורם לגלות ערוה חוץ מהאם עם בנה והאב עם בתו דאין התאוה שולטת בהן כבשאר עריות ומלק ק"ג : ועם אלו רשאין לדור בקביעות ואח עם אחותו רשאין להתייחד בדרך ארעי אבל אין רשאין לדור יחד בקביעות ומ"ח והבעל עם אשתו נדה רשאין להיות ביחד כיון שיש לו בה היתר לאחר זמן אין יצרו תוקפו כל כך והתורה העידה בזה דכתיב סוגה בשושנים שאפילו כסונה בשושנים כשינדרו לא יפרצו בהן פרצות וסנה' ל"ז ומיד כשאומרת לבעלה דם בשושנה אדומה ראיתי מיד פורש ממנה [מוס'] וחתן שפירסה בלתו נדה קודם שבעלה אסור להתייחד עמה בין שהיא בתולה

Halachos of Yichud: Part IV Shiur

GENDER ISSUES IN THE WORKPLACE

By Rav Yosef Jacobovits

A TRANSCRIPTION OF THE YORUCHA CURRICULUM WEEKLY SHIUR VIDEO

INTERACTIONS BETWEEN MEN AND WOMEN:

In the first three parts of this series, we discussed the halachos of *yichud* in the workplace. We will now discuss several other halachos that relate to interactions between the genders at work.

The Rambam (Sefer Hamitzvos) lists “*lo sikrevu*,” the prohibition for a man to have lewd contact with an “*ervah*”, as an *issur d’ohraysa*. An *ervah* could be a married woman or even a single girl who is a *niddah*, as all single girls above the age of *bas mitzvah* are assumed to be today. He goes so far as to say that this prohibition falls into the category of “*yeherag v’al yaavor*,” one must permit himself to be killed rather than to transgress. We know that only three *aveiros* fall into this category – murder, idol worship and forbidden relationships. Additionally, the Gemara in Sanhedrin says that anything that falls under the general category of these three prohibitions is also *yeherag v’al yaavor*. Since *lo sikrevu* is under the general category of *gilui arayos*, it too is *yeherag v’al yaavor*.

While the Ramban disagrees with the Rambam and says that such improper contact with an *ervah* is only forbidden *m’derabanan*, the Ran in Avodah Zara rules like the Rambam. Furthermore, the Ran says that even lewd discussions between a man and woman are forbidden *m’dohraysa* and are *yeherag v’al yaavor*.

The Shach writes that the practical halacha follows the opinion of the Rambam and Ran. The Bais Shmuel takes it a step further and rules that even if one touches a woman in a non-affectionate way, such as tapping her on the shoulder to get her attention, he has transgressed a *d’ohraysa*. Most Poskim, however, disagree with the Bais Shmuel and say that physical and verbal contact is only a Biblical prohibition if it is done “*derech chiba*,” in an affectionate manner.

MIXED-GENDER RELATIONSHIPS:

Rav Moshe Feinstein was sent a question by a young man in a summer camp who had become friendly with a young woman and despite being below the age of dating for marriage purposes, he wanted to continue the relationship. The young man said that he only wanted to know the letter of the law and was not interested in “*chumros*.”

Rav Moshe cites the Rambam and Shach and affirms that touching or even speaking to a member of the opposite gender in an affectionate way is prohibited *m’dohraysa* and is *yeherag v’al yaavor*, and it would be completely forbidden to pursue this relationship. He added that the Shulchan Aruch even forbids eye contact in a suggestive manner or any form of lighthearted conversation.

He stipulates that there is only an *issur d’ohraysa* if the conversations are two-sided. If a boy speaks to a girl and she does not respond, he has only transgressed a *d’rabanan*.

In today’s world, there are other forms of communication that could easily fall under this prohibition. Texting and email could easily lead

to lighthearted or affectionate conversation. If such conversations are two-sided, they would be forbidden *m’dohraysa*, and even if they are one-sided, they would be forbidden *m’drabanan*. For example, LinkedIn is a platform used mostly for business purposes, but it can also have its own share of pitfalls. A man told me that a female had posted a beautiful picture of a sunrise on LinkedIn and many males had commented on how nice it was. If they were commenting in a manner that they only would use for a female, and would never use for a male, they may have crossed the line into a serious transgression.

SHOEL B’SHALOM ISHA:

The Gemara says that it is forbidden to be “*shoel b’shalom isha*,” meaning it is forbidden to ask about or send personal regards to a woman, even through her husband.

The Aruch Hashulchan rules that it is permitted to say “good morning” to a female, as this is merely a formality and is not a term of affection at all. Today, it is standard to say, “Hello, how are you?” This would also be permitted, as it is merely a typical, formal greeting; however, it would usually be forbidden to take it a step further and to ask personal questions or to “*shmuz*,” etc.

“MINOR” PHYSICAL CONTACT:

A man sent a letter to Rav Moshe Feinstein asking if it is permitted for him to travel on a bus or subway in New York City. He noted that the buses are very crowded and men often inadvertently bump into women; therefore, he wondered if it was permitted to go on such a bus. Rav Moshe ruled that if the contact is completely unintentional, it is not a problem. Even in regards to shaking hands with women, he mentions that there are those who are more lenient because they feel it is not *derech chiba*, although he personally feels otherwise.

In another *teshuva*, someone asked Rav Moshe whether it was permitted to shake hands with women. Rav Moshe says unequivocally that he believes this is forbidden under the prohibition of *lo sikrevu*. In a third *teshuva*, someone seemed to feel that these two *teshuvos* contradict each other, so he asked Rav Moshe to clarify his stance. Is minor contact permitted or forbidden? Rav Moshe responded that the matter is actually quite simple. Contact in a way that is *derech chiba* is forbidden *m’dohraysa*. He personally was of the opinion that shaking hands is *derech chiba*, so, it too, is forbidden *m’dohraysa*. On the other hand, any contact that is not *derech chiba* is permitted; therefore, inadvertent contact on a bus is not something to be concerned about.

A closer look at the first *teshuva* shows that the questioner was a young Kollel man who was nervous about joining the workforce because he knew he would have to travel by bus and would be faced with this problem. Rav Moshe reassured him and told him not to be concerned about contact that is inadvertent. It is possible that in order to rely on this *heter*, one needs to be as careful as this young man. If someone

knows that he is not on that level and inadvertent contact with women could lead him to improper thoughts or actions, he must be even more careful and perhaps avoid riding crowded buses completely.

BEING SERVED BY A WOMAN:

The Gemara in Kiddushin relates that one Amora visited another in his home and asked his host if his wife could serve them something to drink. The other Amora responded that this would be prohibited because it is forbidden to be served by a woman that is not related.

Another Gemara relates that Shmuel permitted being served by a woman if it is "*l'shem shomayim*." Tosafos comments that people today rely on this Gemara to permit women to serve them.

We must now clarify what is included in the prohibition of a woman serving a man and what exactly is the *heter* of "*l'shem shomayim*". The Shulchan Aruch rules that one may not have a woman serve him by bringing him water to wash his feet, nor can she make his bed in front of him. While those halachos are not so relevant today, the next rule he writes is that a woman may not pour a drink for a man.

To clarify this halacha, we will quote the Shulchan Aruch in Hilchos Niddah. He writes that a woman who is a *niddah* may not pour a drink or serve food to her husband; however, she may do so with a "*shinui*," a deviation from the norm, as this will serve as a reminder not to be led to temptation. He says that the wife may serve her husband with her left hand (or with her right hand if she is left-handed). Alternatively, she may place the food at a bit of a distance from him.

The Rema says that some Rishonim say that these same rules apply to the prohibition of having an unrelated woman serve a man. She may not pour him a drink or serve him food unless it is done with a *shinui*. He then quotes an opinion that says that this is only prohibited in a private setting; however, in a public setting it is permitted for a woman to pour a drink or serve food to an unrelated man. Accordingly, it would be permitted for a secretary to pour a cup of coffee for her boss if other people are around. If no one else is in the area, it would only be permitted with a *shinui*.

The Rema then says that all of this is only forbidden if it is done *derech chiba*. If it is not done *derech chiba*, it is considered to be *l'shem shomayim*, and it is permitted. The Chelkas Mechokek and Bais Shmuel say that some places are accustomed to utilizing this leniency, and they may do so because that is the local custom. In other places, the custom is not to rely on this leniency, and people in those places must be stringent.

The Shulchan Aruch writes that one should "stay far, far away" from interactions that could lead to *aveiros*. From all of this, we see that the halachos of the separation of the genders are very relevant in the workplace; therefore, one must be very careful in his everyday actions to ensure that he avoids serious transgressions.

To watch the video or listen to the shiur given by the Dayan, visit:
www.baishavaad.org/yorucha-topics
Or sign up to receive them via whatsapp: 732.232.1412

על פי התורה אשר ירוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSION

To facilitate and provide a framework for the frum businessman to gain the in-depth halachic knowledge he needs for contemporary business dealings.

VISION

Through increased knowledge and guidance, Yorucha will elevate the frum public's adherence to halacha as it pertains to choshen mishpat and standard business practices.

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms.

Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance, enabling participants to have the tools to proclaim with confidence, “Yes. *Nossasi venosati be’emunah!*”

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburos coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio “Blatt shiur” guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source – coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim – they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** – understanding the fundamentals of the subject – can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Fulfillment and satisfaction in the realm of the divine is like no other. A *mesayem masechta* revels in the transcendent feeling of his accomplishment. Truly sublime and the envy of his peers.

Contemporary businessmen have their own, unique, ‘siyum hashas’ at the completion of Yorucha curriculum. It is the moral imperative of a frum yid, and now accessible to all.

The *hadran alich* of Yorucha is the ultimate badge of honor and medal of distinction for the businessman of our times.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be’emunah uveyosher*.

Core Curriculum

(subject to change)

PART I Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
 - › Obligation to Adhere to Civil Law
 - › How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
 - › What Constitutes a Minhag
 - › How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat & Business Halacha -1

- Gezel - 3
- Gezel Akum, Ta'os and Mate' Akum -2
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Halachic Considerations of Corporate Gifting - 1
- Halachos of Employment -4
 - › Backing Out
 - › Where Backing Out Causes a Loss
 - › Working Pro Bono and Hiring Jewish
 - › Obligations of Employer and Employee
- Halachic Deals and Documents - 4
 - › Understanding Asmachta
 - › Agreements and Kinyan Devarim
 - › The Halachic "Agreement Validation" Clause
 - › Non-Competes and Non-Circumvent Agreements
- Partnerships & Corporations - 4
 - › Structuring
 - › Legal Entities and Trusts
 - › Management
 - › Divisions of Profits and Losses

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments & Kinyanim

- Hasagas Gevul & Competition - 4
 - › Ani Hamehapech
 - › Ma'arufiya
- Kinyanim Expounded - 4
 - › Mechusar Amana
 - › Mi Shepara
 - › Situmta and Kinyanim of the Marketplace
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 3

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Maaser - 8

Tishrei 5782 (Yom Tov Edition)

- Pruzbul and other Shemitah Topics

Winter 5782 - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Collections and Bankruptcy- 2
- Ribbis Fundamentals - 3
- Heter Iska - 1
- Ribbis by way of Commerce -4

Winter 5782 - 2nd Semester

- Gerama, Garmi, Professional Advice & Malpractice- 4
- Lashon Harah in Business - 2
- Yichud and Gender Related Practices in the Marketplace -4

Nissan 5782 (Yom Tov Edition)

- Avodah Zara and Business - 2
- Maintaining a Facility on Pesach

Summer 5782 - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 4
- Din and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Quitting, Firing, and Severance - 2
- Partnership Dissolution - 2
- Shabbos & Commerce - 8

Summer Break 5782 (Special Edition)

- Shabbos & Commerce - 8

PART IV Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks

Choshen Mishpat Supplemental Track

- More In-Depth and Intricate Learning of Previous Topics
- Nizkei Shcheinim
- Mazik, Garmi, and Halachic Torts
- Hashavas Aveida
- Mitzva of Lending
- Yerusha and Trusts
- Trustees and Executors
- Shomrim and Fiduciaries
- Shluchim and Agents
- Harsha'a and Power of Attorney
- The Shibuda D'Reb Nosson Law
- Hefker, Pruzbul, and Other Choshen Mishpat Topics

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen and Lifnei Iver
- Foodservice Arrangements
- Partnerships and Ownership Structure
- Ancillary Businesses
- Finance and Ribbis
- Nursing and Housekeeping
- The Halachic Home; Eruv, Mezuzah, Tevilas Keilim, and Medication
- Compliance and Fiduciary
- Hiring and Poaching
- Avodah Zara and Chukas Hagoyim Issues
- End of Life and Other Medical Matters

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: Se'ah Bese'ah Applications
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits & Price Guarantees
- Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

CURRENT YORUCHA CHABUROS

BAL HARBOUR, FL

R' Yakov Tzvi Blejer
Rabbi Zelig Privalsky

BALTIMORE

Khal Ahavas Yisroel Tzemach
Tzedek
Rabbi Dovid Heber
Rabbi Mordechai Shuchatowitz
Rabbi Shaul Elchonon Sofer

BELLE HARBOR, NY

Congregation Bais Yehuda
R' Dovid Semel

BOSTON

Congregation Chai Odom
Rav Dovid Moskovitz

BROOKLYN

Bais Aharon (Felder's)
Rabbi Heshy Wolf

Beis Hamedrash Of Flatbush
Rabbi Tzvi Yaakov Zolty
Rabbi Moshe Arieff

Flatbush Park Jewish Center
Rabbi Eli Moskovitz
Rabbi Yisroel Perelson

Magen Avraham
Rabbi Duvi Bensoussan
Rabbi Eliezer Elbaz

Yad Yosef Torah Center
Rabbi Eddie Kassir

CATSKILL REGION

Tamarack Hills - Ellenville
Rav Dovid Grossman

CHICAGO

Agudas Yisroel of
West Rogers Park
Rabbi Moshe Scheinberg

Shaarei Tzedek Mishkan Yair
Rabbi Reuven Gross
Rabbi Yishai Broner

CINCINNATI

Cincinnati Community Kollel
Rav Meir Minster

CLEVELAND

Beis Doniel
Rabbi Dovid Aron Gross

DALLAS

Congregation Toras Chaim
Rabbi Yaakov Rich

DETROIT

Lakewood Kollel
Rabbi Boruch Miller
R' Eli Blumenkehl

FAIRLAWN

Rabbi David Pardo

FAR ROCKAWAY

Khal Zichron Moshe Dov
Rabbi Ahron Stein

Sulitzer Bais Medrash
Rabbi Avrohom Hartman

GATESHEAD, UK

Rabbi Dov Oppenheimer

GIBRALTAR

Massias Hall
Rabbi Rafi Bitan

JACKSON

Khal East Veterans
Rabbi Baruch Issac

HOUSTON

Meyerland Minyan
Rabbi Menachem Bressler
Rabbi Shea Lazenga

LAKWOOD

Bais HaVaad
Rav Dovid Grossman

Bais Medrash Ohev Yisroel
Dayan Shmuel Honigwachs
Reb Shaya Ellinson

Bais Medrash of Chestnut
Rabbi Yosef Greenfeld

Bernath and Rosenberg
Rav Baruch Fried
R' Yossi Schuck
R' Yehoshua Wolf

Bitbean
Rabbi Aryeh Caplan
R' Ephraim Arnstein

Clearstream Chabura
Rabbi Yosef Fund
R' Yitzzy Rosenbaum

Kahal Nachlas Yaakov
Rabbi Mayer Boruch Turin
R' Moshe Netzer

Kehillas Heartstone
Rabbi Zecharia Wiesenfeld
Rabbi Avrohom Ellman

Madison Executive Offices
Rabbi Doniel Dombroff

Minyan Avreichim Sefardi
Rav Ariel Ovadia

LAWRENCE

Greater Five Towns Chaburah
(In Formation)
Reb Yakov Lowinger
Rabbi Mattisyahu Blumenthal

Yeshiva Gedolah Ateres Yaakov
Rabbi Yisroel Gold

LOS ANGELES

Bait Aaron Torah
Outreach Center
Rabbi Moshe Nourollah
R' Avraham Hirshberg

Kollel of LA
Rabbi Zalmen Frager

LIDO BEACH

Lido Beach Synagogue
Reb Yakov Lowinger

MARGATE

Young Isreal of Margate NJ
Rabbi Yankey Orimland

MINNEAPOLIS

Minneapolis Kollel
Rabbi Maeier Kutoff
Rabbi Binyomin Stoll

Yeshiva of Minneapolis
Rabbi Binyomin Stoll

MONSEY

Brisker Kollel
Rabbi Michael Illes

Congregation Torah Utfila
Rabbi Moshe Langer

Haverstraw Community
Chabura
Rabbi Tzvi Rubin

Khal Chaye Avraham
Rav Yechezkel Spitzer
Rabbi Eli Moskovitz

Monsey Night Kollel
Rabbi Yisroel Sapirstein
Reb Shimon Marlin

Zichron Yakov
Rabbi Yehuda Russack
R' Simcha Levi

NEW HAVEN

Kollel of New Haven
Rabbi Menachem Prescott

PASSAIC

Rabbi Yaakov Pascal

PHILADELPHIA

Philadelphia Community Kollel
Rabbi Yosef Prupas
Rabbi Yaakov Baum

QUEENS

Congregation Ohr
Bechor Halevi
Rabbi Chaim Schwartz

RIVERDALE

Riverdale Kollel
Rabbi Michael Ghermezian

ST. LOUIS

St. Louis Chabura
Rabbi Elyahu Chaim Goldstone
Reb Yaakov Klein

STATEN ISLAND

Kehilas Niles
Rabbi Dovid Waldman

TORONTO

Kollel Ohel Yom Tov
Rabbi Chesky Weiss

THORNHILL

Ateres Mordechai
Thornhill Kollel
Rabbi Yosef Rothbart

Kollel Ohr Yosef
Rabbi Eli Kohanano

WATERBURY

Yeshiva Ateres Shmuel
Rabbi Bernstein

WEST HEMPSTEAD

Beis Medrash of
West Hempstead
Rabbi Dov Greer

Young Israel of W. Hempstead
Reb David Felt
Reb Aaron Gershonowitz

WOODMERE

Aish Kodesh
Rabbi Yoni Levin

Kehillas Bnai Hayeshivos
Rabbi Shmuel Witkin

TO CREATE OR JOIN CHABURA CONTACT US

 732.232.1412 888.485.VAAD(8223) #302 yorucha@baishavaad.org baishavaad.org/yorucha

WEEKLY DEDICATIONS & SAREI ELEF

Mr. & Mrs. Michael Abramson - Los Angeles, CA

Mr. & Mrs. David Yitzchaki - W. Hempstead, NY

R' & Mrs. Shimshon Bienstock - Los Angeles, CA

R' & Mrs. Chaim Gross - Lakewood, NJ

R' & Mrs. Ephraim Ostreicher - Far Rockaway, NY

R' & Mrs. Dovid Bloom - Far Rockaway, NY

R' & Mrs. Saadia Zakarin - Monsey, NY

R' & Mrs. Yaakov Klein - St. Louis, MO

לזכות זיווג הגון בקרוב
אסתר שיינדל בת שולמית | ברכה אסתר בת דינה

R' & Mrs. Yudi Hertzberg - Monsey, NY

R' & Mrs. Ari Schwartz - Monsey, NY

R' & Mrs. Tzvi Rieder - Monsey, NY

R' & Mrs. Avrohom Kohn - Jackson, NJ

Mr. & Mrs. Tzvi Meltzer - Kew Gardens, NY

R' & Mrs. Ahron Wolfson - Monsey, NY

Rav & Mrs. Yechiel Becher - Monsey, NY

R' & Mrs. Refoel Rockowsky - Monsey, NY

R' & Mrs. Shumy Reichman, Brooklyn, NY

R' & Mrs. Yossi Wexler - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Yossi Bauman - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Avi Steinberg - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Michael Reiser - Brooklyn, NY

Mr. & Mrs. Steve Milstein - Lido Beach, NY

Mr. & Mrs. Alex Berkovitch - Lido Beach, NY

SPONSOR YORUCHA

*& help disseminate this relevant
and engaging platform for free*

TO THOUSANDS WORLDWIDE!

- Become a Yorucha Founder \$25,000
- Dedicate a Month of Yorucha \$18,000
- Dedicate a Ma'areh Mekomos Booklet \$12,000
- Yorucha Corporate Sponsorship \$10,000
- Ma'areh Mekomos Booklet Distribution \$5,000
- Single Topic Corporate Sponsorship \$2,500
- Sponsor a Week of Yorucha \$1,800
- Sarei Elef \$1,000

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

 888.485.VAAD(8223) #303

 yorucha@baishavaad.org

 baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.